Nr 199.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning om arvsskatt och skatt för gåva; given Stockholms slott den 14 mars 1913.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga närlagda förslag till förordning om arvsskatt och skatt för gåva.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Theodor Adelswärd.

Förslag

till

förordning om arvsskatt och skatt för gåva.

1 KAP.

Om skattens omfång.

1 §.

Den, som erhåller egendom genom arv, testamente eller gåva, skall, på sätt i denna förordning närmare stadgas, erlägga skatt till staten i förhållande till egendomens värde. Denna skatt utgår, i den mån ej anstånd med skattens erläggande jämlikt bestämmelserna i 47 § av denna förordning medgivits, i form av stämpelavgift.

Från skatt är kronan befriad.

2 §.

Konungen äger i särskilda fall medgiva, att skatt enligt denna förordning icke skall utgå för värdet av sådan samling utav historisk, vetenskaplig eller konstnärlig beskaffenhet, som, utan att ersättning eller vederlag till någon delägare i boet därför erlägges, på grund av fideikommisstiftelse, testamente eller gåva är avsedd att såsom dylik samling bibehållas.

2 KAP.

Om arvsskatt.

Om föremål för arvsskatt och om värdering av arvfallen egendom.

3 §.

1 mom. Skatt på grund av arv eller testamente *(arvsskatt)* utgår:

a) för egendom, som efterlämnats av svensk medborgare eller av

utlänning, vilken vid dödsfallet varit eller bort vara här i riket mantalsskriven, med undantag av fast egendom i utlandet;

b) för här i riket nedlagd förmögenhet, som efterlämnats av annan avliden utlänning än i a) sägs. Med sådan förmögenhet förstås: fast egendom här i riket, egendom, som utgör beståndsdel av anläggnings- eller driftkapital för företag inom riket, samt aktier, lotter eller andelar i sådant företag.

2 mom. För egendom, som på grund av testamente tillfaller någon vid annat tillfälle än förre rättsinnehavarens dödsfall, utgår arvsskatt såsom för efterlämnad egendom, varom i 1 mom. sägs, där icke skatt för egendomen beräknats i arvsskatten för behållningen i testamentsgivarens dödsbo.

4 §.

Egendom, som utgör föremål för arvsskatt, upptages till dess värde vid dödstillfället eller i fall, som omförmäles i 3 § 2 mom., 14 § 1) d), eller 26 § till värdet vid tiden för tillträdet eller mottagandet.

5 §.

Vid egendomens värdering tjäna till efterrättelse de värden, som upptagits i bouppteckning eller, där sådan icke finnes upprättad, i den med anledning av egendomsförvärvet avgivna deklarationen; dock må värdet av fast egendom ej upptagas lägre än näst föregående årets taxeringsvärde, ej heller värdet å sådana tillgångar, som omförmälas i 6 §, upptagas till lägre belopp än det värde, som bestämmes med tillämpning av de i nämnda paragraf angivna grunder. Har för viss egendom särskilt penningvärde icke upptagits i bouppteckning eller deklaration, beräknas värdet enligt intyg av trovärdiga män eller efter prövning av den myndighet, till vilken bouppteckningen eller deklarationen ingivits. Finnes för fast egendom icke särskilt taxeringsvärde, skall såsom sådant anses det värde, vartill egendomen skattas enligt intyg eller prövning, varom nyss sagts.

6 §.

Värdet beräknas:

å aktier, lottbrev, obligationer och andra därmed jämförliga värdehandlingar, som noteras å inländsk eller utländsk börs, efter det noterade värdet, så framt icke omständigheterna föranleda till att detta värde ej motsvarar pris, som under normala förhållanden kan antagas hava varit påräkneligt vid försäljning;

å fordran, som ej är förfallen och därå ränta ej skall beräknas för tid före förfallodagen, till det belopp, som efter en räntefot av fem för hundra om året utgör fordringens värde vid tidpunkt, som i 4 § sägs, skolande detta värde beräknas enligt den vid denna förordning fogade tabell I;

å annan fordran till det belopp, varå den lyder, dock att osäker fordran icke åsättes något värde;

å för evärdlig tid utgående ränta, avkomst eller annan förmån till tjugu gånger det belopp, vartill den senast för helt år uppgått;

å nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån, som utgår på viss tid eller under någons livstid, till rättighetens kapitalvärde, som uppskattas efter det belopp, rättigheten senast för helt år motsvarat, och en räntefot av fem för hundra om året, enligt de vid denna förordning fogade tabellerna II, III och IV;

å rättighet, som icke är bestämd att utgå under någons livstid men ändock är av obestämd varaktighet, till tio gånger det värde, rättigheten senast för helt år motsvarat eller, om rättighetens innehavare uppnått en ålder av sjuttiofem år, till fem gånger samma värde.

Är rättighet beroende av varaktigheten av flera personers liv sålunda, att rättigheten upphör vid den först avlidnes frånfälle, bestämmes kapitalvärdet efter den äldstes levnadsålder. Skall däremot rättigheten fortvara oförändrad till den sist avlidnes frånfälle, beräknas värdet efter den yngstes ålder.

Årliga värdet av nyttjanderätt till eller rätt till avkomsten av viss egendom anses utgöra fem för hundra av det penningvärde, som åsatts egendomen. Rättighet, som avser endast del av egendom eller vars årliga värde eljest icke kan enligt nyss angivna grund bestämmas, värderas enligt intyg av trovärdiga män eller efter prövning av den myndighet, till vilken bouppteckning eller deklaration ingivits.

I avseende å beräkning av värdet av utländskt myntslag skall gälla vad i förordningen angående stämpelavgiften är i sådant avseende stadgat.

7 §.

För fideikommitterad egendom skall värdet beräknas, såsom om egendomen tillfallit fideikommissinnehavaren med äganderätt.

Från egendomens värde må därvid avdrag ske, utom för vad i 8 § sägs, för den i egendomen intecknade gäld, som vid näst föregående fideikommissinnehavarens död kan vara obetald, samt för värdet av vad den nye fideikommissinnehavaren enligt fideikommissbrevet är skyldig till annan utgiva,

8 §.

Häftar vid egendom förpliktelse på grund av nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån, minskas egendomens enligt ovan angivna grunder beräknade värde med förpliktelsens kapitalvärde. För beräkning av sistnämnda värde gälla de i avseende å beräkning av rättighets kapitalvärde meddelade bestämmelser. Är förpliktelse beroende av varaktigheten av flera personers liv sålunda, att förpliktelsen upphör vid den först avlidnes frånfälle, bestämmes kapitalvärdet efter den äldstes levnadsålder. Skall däremot förpliktelsen fortvara oförändrad till den sist avlidnes frånfälle, beräknas värdet efter den yngstes ålder.

9 §.

Till styrkande av uppgift om egendoms värde tjäna:

a) i fråga om fast egendom, av vederbörande tjänsteman utfärdat taxeringsbevis eller debetsedel, så upprättad som gällande uppbördsreglemente föreskriver; samt

b) i fråga om aktier, lottbrev, obligationer och andra därmed jämförliga värdehandlingar, intyg av mäklare eller andra med saken förtrogna personer.

De bevis och intyg samt övriga upplysningar, som prövas nödiga för styrkande av lämnade uppgifter om egendoms värde, skola av den skattskyldige tillhandahållas vederbörande myndighet.

Om arvsandelar.

10 §.

Arvsskatt utgår efter värdet av arvinges eller testamentstagares andel av behållningen i dödsboet, varvid fast egendom av fideikommissnatur alltid betraktas såsom särskild andel.

11 §.

Såsom arvinges eller testamentstagares andel av behållningen i dödsbo, varöver bouppteckning skall ingivas till svensk domstol, anses vad å sådan andel finnes böra belöpa enligt lag, fideikommissbrev och sådant

den avlidnes testamente, som är intaget i boupptecknigen eller i huvudskrift eller bestyrkt avskrift fogats vid densamma eller ock före boupptecknigens inregistrering bevakats vid domstol, dock att, där arvskifte jämlikt 16 § lägges till grund för arvsskattens bestämmande, den i arvskiftet gjorda fördelningen länder till efterrättelse.

Andel av kvarlåtenskap efter utlänning och av egendom, som i 3 § 2 mom. sägs, beräknas enligt deklaration och handling, varigenom fördelning av kvarlåtenskapen eller egendomen kan hava blivit verkställd.

12 §.

Har någon erhållit nyttjanderätt eller rätt till avkomst eller annan förmån av egendom, men har äganderätten därtill tillfallit annan, anses äganderätten och nyttjanderätten eller förmånen var för sig utgöra föremål, därå särskilda värden skola beräknas. Skall nyttjanderätten eller förmånen tillkomma två eller flera personer var efter annan skall värdet av nyttjanderätten eller förmånen i dess helhet inräknas i den förste rättighetsinnehavarens arvsandel.

Upplåtelse av egendom med fri förfoganderätt under innehavarens livstid behandlas såsom äganderätt.

13 §.

Är i testamente förordnat, att någon skall erhålla nyttjanderätten till egendom eller njuta avkomsten därav samt att äganderätten till egendomen vid dennes död eller annan framtida tidpunkt skall tillkomma testamentsgivarens då levande arvingar eller andra då levande personer, och kan förty, då arvsskatt vid testamentsgivarens frånfälle skall erläggas, icke med ledning av testamentet avgöras, vilken eller vilka personer komma att varda ägare till egendomen, skall endast värdet av nyttjanderätten eller förmånen beräknas såsom tillgång i boet efter testamentsgivaren. Innebär förordnandet, att nyttjanderätten eller förmånen skall tillkomma två eller flera personer, var efter annan, beräknas värdet av den nyttjanderätt eller förmån, som på grund av innehavares dödsfall sålunda övergår till ny innehavare, såsom tillgång i den avlidnes bo.

När äganderätten till egendom, varom i denna paragraf sägs, enligt testamentet tillfaller den eller de därtill berättigade vid nyttjanderättsinnehavares eller förmånstagares död, skall äganderätten anses såsom tillgång i boet efter denne.

14 §.

Behållning i dödsbo, varöver bouppteckning skall ingivas till svensk domstol, beräknas med ledning av bouppteckningen jämte övriga företedda handlingar eller eljest inhämtade upplysningar, varvid särskilt iakttages:

1) att bland boets tillgångar inräknas:

a) lös egendom, som den avlidne innehaft såsom fideikommiss;

b) värdet av förmån eller rättighet, som i följd av dödsfallet på grund av fideikommissbrev skall tillfalla annan än den nye fideikommissinnehavaren;

c) egendom, som den avlidne innehaft med fri förfoganderätt under sin livstid;

d) hemföljd eller gåva, som lämnats till delägare i boet under sådana förhållanden, att den vid skifte av boet skall dit återbäras;

2) att bland boets tillgångar icke inräknas:

a) fast egendom av fideikommissnatur;

b) egendom, som den avlidne på grund av testamentsförordnande med nyttjanderätt innehaft utan att därtill vara ägare eller fideikommissinnehavare eller däröver hava fri förfoganderätt under sin livstid, dock med iakttagande av vad i 13 § beträffande sådan egendom för visst fall föreskrives;

3) att bland boets skulder icke må inräknas gäld, som är intecknad i fast egendom av fideikommissnatur eller häftar vid fast egendom i utlandet.

Från behållningen må avdrag ske för begravnings- och bouppteckningskostnader, men icke för belopp, som skall betalas i arvsskatt.

15 §.

För den andel i boet, som tillfaller efterlevande make såsom fördel, giftorätt och morgongåva, erlägges ej arvsskatt. Denna andel beräknas till hälften av den gemensamma behållningen i boet, där den icke blivit annorlunda bestämd i arvskifte, som enligt 16 § lägges till grund för skattens beräknande.

16 §.

Är vid bouppteckning fogat i behörig ordning upprättat arvskifte i huvudskrift eller bestyrkt avskrift, vilket, med angivande av

storleken utav den andel av behållningen i boet, som tillkommer varje arvinge eller testamentstagare, upptager och fördelar boets samtliga tillgångar, skall arvskiftet i ifrågavarande delar läggas till grund för beräkningen av arvsskatten, såvitt icke boets behållning enligt arvskiftet upptagits till lägre värde än det, vartill densamma uppgår enligt härovan angivna beräkningsgrunder, eller efterlevande make för andel, som i 15 § sägs, tillagts mer än honom eller henne lagligen tillkommer.

17 §.

Därest i bouppteckningen uppgives, att, utom de i bouppteckningen särskilt uppräknade arvingarna, finnas andra arvingar, men att deras antal ej är känt, skall arvsskatten för sistnämnda arvingars sammanlagda andelar beräknas, som om dessa andelar tillkomme allenast en av dem.

Är i bouppteckningen antecknat, att kännedom saknas, om viss uppgiven arvinge efterlevat, skall arvsskatt ändock beräknas för den å honom belöpande andel.

18 §.

Vid beräkning av andel i kvarlåtenskap, varom förmäles i 3 § 1 mom. b), må avdrag ske endast för gäld, som är intecknad i däruti ingående fast egendom.

Om arvsskattens beräknande.

19 §.

Skatt beräknas icke för andel, som på grund av arv eller testamente tillkommer bröstarvinge eller på grund av testamente efterlevande make eller bröstarvinges avkomling, där samma andels värde understiger 1,000 kronor, ej heller för annan andel, som icke uppgår till ett värde av 200 kronor.

I övrigt beräknas skatten enligt denna

Tariff.

Klass I. För andel, som på grund av arv eller testamente tillkommer bröstarvinge eller på grund av testamente efterlevande make eller bröstarvinges avkomling.

Andelsbelopp kronor	Procential	Skattebelopp kronor	Ökning för varje fullt 100-tal kronor, som faller mellan de i kol. 1 angivna andelsbeloppen kronor
1,000	0.60	6	1.00
2,000	0.80	16	1.20
4,000	1.00	40	1.60
6,000	1.20	72	2.00
8,000	1.40	112	2.40
10,000	1.60	160	2.80
12,000	1.80	216	2.80
15,000	2.00	300	2.80
20,000	2.20	440	2.80
30,000	2.40	720	3.40
50,000	2.80	1,400	3.40
75,000	3.00	2,250	3.80
100,000	3.20	3,200	3.80
150,000	3.40	5,100	4.00
225,000	3.60	8,100	4.25
325,000	3.80	12,350	4.50
450,000	—	—	—

För andel, som uppgår till 450,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 4 kronor för varje fulla 100 kronor.

Klass II. För andel, som på grund av arv eller testamente tillkommer fader, moder, broder (halvbroder), syster (halvsyster) eller broders (halvbroders) eller systers (halvsysters) avkomling eller på grund av testamente akademi, vetenskapligt samfund, allmänt undervisningsverk, stipendiefond eller pensionsanstalt, likasom ock sjuk- eller fattigvårdsinrättning eller annan from stiftelse.

Andelsbelopp kronor	Procenttal	Skattebelopp kronor	Ökning för varje fullt 100-tal kronor, som faller mellan de i kol. 1 angivna andelsbeloppen kronor
200	0.6	1.20	0.90
500	0.8	4.—	1.20
1,000	1.0	10.—	1.80
2,000	1.4	28.—	2.60
3,000	1.8	54.—	3.40
4,000	2.2	88.—	4.20
5,000	2.6	130.—	5.00
6,000	3.0	180.—	5.50
10,000	4.0	400.—	5.60
25,000	5.0	1,250.—	7.00
50,000	6.0	3,000.—	7.50
150,000	7.0	10,500.—	8.70
365,000	—	—	—

För andel, som uppgår till 365,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 8 kronor för varje fulla 100 kronor.

Klass III. För andel, som tillkommer kyrka, landsting, kommun eller hushållningssällskap.

200	1.—	2:—	1:80
500	1.5	7:50	2:50
1,000	2.—	20:—	4:—
2,000	3.—	60:—	6:—
3,000	4.—	120:—	8:—
4,000	5.—	200:—	10:—
5,000	6.—	300:—	12:—
6,000	7.—	420:—	12:—
7,500	8.—	600:—	10:—
10,000	8.5	850:—	10:—
30,000	9.5	2,850:—	11:50
60,000	10.5	6,300:—	12:—
175,000	11.5	20,125:—	13:—
260,000	—	—	—

För andel, som uppgår till 260,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 12 kronor för varje fulla 100 kronor.

Klass IV. För andel, som tillkommer annan arvinge eller testamentstagare än sådan, som omförmäles i klass I, klass II eller klass III, så ock för andel, som är danaarv.

Andelsbelopp kronor	Procenttal	Skattebelopp kronor	Ökning för varje fullt 100-tal kronor, som faller mellan de i kol. 1 angivna andelsbeloppen kronor
200	1.—	2.—	1.80
500	1.5	7.50	2.50
1,000	2.—	20.—	4.—
2,000	3.—	60.—	6.—
3,000	4.—	120.—	8.—
4,000	5.—	200.—	10.—
5,000	6.—	300.—	12.—
6,000	7.—	420.—	12.—
10,000	9.—	900.—	12.—
30,000	11.—	3,300.—	15.—
60,000	13.—	7,800.—	16.—
175,000	15.—	26,250.—	18.—
260,000	—	—	—

För andel, som uppgår till 260,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 16 kronor för varje fulla 100 kronor.

20 §.

Till ledning vid uträknandet av skatt enligt denna förordning utfärdar Kungl. Maj:t erforderliga tabeller.

21 §.

Från arvsskatten avdrages lösen, som erlägges vid bouppteckningens inregistrering hos underdomstol i stad, eller, om på grund av gällande förordning dylik lösen ej fordras, däremot svarande belopp.

22 §.

Där egendom på grund av testamente tillfaller äkta makar gemensamt, skall vid beräkning av skatten så förfaras, som om egendomen tillfallit endast en av dem och, där makarna tillhöra skilda klasser i den i 19 § stadgade tariffen, den av makarna, som tillhör den lindrigast beskattade av ifrågavarande klasser.

23 §.

Har nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån tillfallit två eller flera vissa personer, att oförändrat utgå så länge

någondera av dem lever eller att av dem åtnjutas var efter annan under deras livstid eller under annan persons livstid, skall arvsskatten beräknas, såsom om rättigheten i sin helhet tillfallit allenast en av förstnämnda personer; skolande skatten, därest de personer, rättigheten tillfallit, tillhöra särskilda klasser i tariffen, bestämmas enligt de grunder, som gälla för den högst beskattade av ifrågavarande klasser.

Vad här stadgats beträffande rättighet, som tillfallit två eller flera, var efter annan, äger icke tillämpning i fall, som i 13 § sägs.

24 §.

För fideikommitterad egendom beräknas skatten, såsom om egendomen övergått till fideikommissinnehavaren från hans närmaste företrädare.

25 §.

Där egendom på grund av testamente tillfaller någon vid annat tillfälle än testamentsgivarens dödsfall och skatt för egendomen icke blivit beräknad vid inregistrering av bouppteckning efter testamentsgivaren, utan skall utgå vid varje tillfälle då egendomen övergår till ny innehavare, bestämmes skattskyldigheten efter skyldskapsförhållandet mellan tillträdaren och den förre innehavaren.

I fall, som omförmäles i 13 §, bestämmes ny ägares skattskyldighet med hänsyn till skyldskapsförhållandet mellan honom och den förre ägaren.

26 §.

Har arvinge eller testamentstagare inom två år före arvlåtarens dödsfall av honom erhållit gåva, som icke jämlikt 33 § a) eller b) är fri från skatt, skall värdet därav sammanläggas med det värde, vartill arvingens eller testamentstagarens arvsandel enligt förut stadgade grunder fastställts, och arvsskatten beräknas som om allt vore på en gång arvfallet. För skatt, som förut särskilt erlagts, skall avdrag ske, dock att arvsskatten icke i något fall må beräknas till lägre belopp än som belöper på ifrågavarande arvsandel i och för sig.

Bouppteckning skall vid ingivandet för inregistrering vara åtföljd av uppgift å gåva av här angiven beskaffenhet.

27 §.

Har vid arvsskatts beräknande hänsyn icke tagits

a) till testamente, som sedermera bevakats,

b) till testamente, som, ändock detsamma icke bevakats, blivit av arvingarna godkänt, eller

c) till gåva av beskaffenhet, som i 26 § sägs,

skall, därest skatten, om hänsyn till testamentet eller gåvan tagits, blivit högre än den som beräknats, ytterligare arvsskatt av testamentstagare eller arvinge erläggas med det belopp, som utgör skillnaden mellan den förut beräknade arvsskatten samt den skatt, som skolat erläggas, därest hänsyn till testamentet eller gåvan tagits.

28 §.

Har testamente, som lagts till grund för beräkning av arsskatt, genom domstols laga kraftvunna beslut blivit helt eller delvis ogillt förklarat, skall, därest skatten, om hänsyn icke tagits till de upphävda bestämmelserna i testamentet, skolat uppgå till högre belopp än som erlagts, sålunda ogulden skatt erläggas av den eller de delägare i boet, till vilkas förmån upphävandet skett.

29 §.

Skattskyldighet inträder

a) i fall, som i 27 § b) sägs, då arvingarnas godkännande av testamentet erhållits;

b) i fall, som i 28 § sägs, då domstolens beslut vunnit laga kraft; samt

c) för egendom, som efterlämnats av utlänning, för egendom, som på grund av testamente tillfaller någon vid annat tillfälle än förre innehavarens dödsfall och för vilken skatt skall utgå jämlikt 3 § 2 mom., ävensom i fall, som i 27 § c) sägs, då arvinge eller testamentstagare äger tillträda egendomen.

30 §.

Skall skatt enligt denna förordning utgå för lös egendom, som efterlämnats utom riket, och har arvsskatt för egendomen därstädes er-

lagts, ankomme på Konungen att, efter ansökan, medgiva motsvarande nedsättning i den skatt, som på samma egendom här belöper.

Vad här är stadgat äger icke tillämpning med avseende å skatt, som till annan stat erlagts för här i riket nedlagd förmögenhet.

3 KAP.

Om skatt för gåva.

31 §.

Skyldiga att erlägga skatt för gåva äro:

a) svensk medborgare:

för gåva av fast egendom inom riket samt lös egendom;

b) utlänning, som är eller bör vara här i riket mantalsskriven:

för gåva av fast och lös egendom inom riket;

c) landsting, kommuner och andra menigheter, samfund, stiftelser, verk och inrättningar, bolag och föreningar för ekonomisk verksamhet samt andra juridiska personer, med de i 32 § stadgade undantag:

för gåva av fast egendom inom riket samt lös egendom.

32 §.

Från skatt för gåva frikallas: kyrkor och religiösa samfund, hushållningssällskap, akademier, vetenskapliga samfund, allmänna undervisningsverk, stipendiefonder, sjuk- och fattigvårdsinrättningar samt andra fromma stiftelser, registrerade sjukkassor, registrerade understödsföreningar samt föreningar och andra sammanslutningar, som, utan att hava till ändamål att genom ekonomisk verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, fullfölja övervägande religiösa, välgörande, politiska, sociala, vetenskapliga eller konstnärliga syften eller avse att främja handel, industri eller övriga näringar inom landet.

Frihet från skatt äger dock icke rum:

a) då gåva är gjord under villkor, att givaren skall under sin livstid eller under viss tid äga behålla egendomen i sin besittning eller uppbära avkastning därav, eller

b) då avkastningen av den givna egendomen är för all framtid eller viss tid förbehållen vissa familjer eller bestämda personer.

33 §.

Skattskyldighet äger icke rum

a) för gåva av möbler, husgeråd och andra lösören, som äro avsedda för gåvotagarens eller hans familjs personliga bruk eller till prydande av offentliga byggnader eller deras förseende med inredning ävensom gåva, som avser prydande av allmän plats eller skänkes till offentligt museum, bibliotek eller annan därmed jämförlig samling;

b) för vad någon erhållit såsom bidrag till undervisning eller uppfostran, för periodiskt understöd eller eljest för gåva, som enligt gällande författningar angående skatt å inkomst skall inräknas i gåvotagarens beskattningsbara årsintäkter,

c) för annan gåva, vars värde icke överstiger tvåtusen kronor; dock att, där gåvotagaren av samma givare inom loppet av två år erhåller flera sådana gåvor, skattskyldighet inträder, så snart gåvornas sammanlagda värde överstiger tvåtusen kronor.

34 §.

Skattskyldighet äger rum, vare sig skriftlig handling om gåvan upprättats eller icke, och inträder vid tiden för gåvans mottagande.

35 §.

Skattskyldighet såsom för gåva inträder vid köp, byte, lega eller annat sådant avtal, där av missförhållandet mellan de å ömse sidor utfästa villkor är uppenbart, att avtalet huvudsakligen har egenskap av gåva.

36 §.

Vid beräkning av skattens belopp skall hänsyn tagas jämväl till övriga, skatt underkastade gåvor, som den skattskyldige inom två år före mottagandet av den gåva, varom fråga är, erhållit från samma givare, så att skatten beräknas å gåvornas sammanlagda belopp, därvid avdrag sker för den skatt, som redan må hava erlagts för tidigare erhållna gåvor, dock att skatten för den gåva, hvarom fråga är, icke i något fall må beräknas till lägre belopp än som på nämnda gåva i och för sig belöper.

Då fråga samtidigt förekommer om beskattning av flera, av skilda givare erhållna gåvor, skall skatt för sig beräknas och utgå för vad som erhållits från varje särskild givare.

37 §.

Skyldskapsförhållandet mellan givare och gåvomottagare lägges till grund för beräkning av skatt enligt detta kapitel.

Egendom, som erhållits genom gåva, upptages till dess värde vid mottagandet.

38 §.

De i fråga om skatt på grund av arv eller testamente i 5, 6, 8, 9, 12, 13, 19, 22, 23 och 25 §§ meddelade bestämmelser skola i tillämpliga delar gälla beträffande skatt för gåva.

4 KAP.

Gemensamma bestämmelser.

Om deklaration.

39 §.

Inom tre månader, efter det skattskyldighet enligt denna förordning inträtt, åligger det skattskyldig eller den, som har dödsbo efter utlänning om händer, att i nedan uppräknade fall avgiva deklaration till ledning vid skattens bestämmande. Dessa fall äro:

1:o) då arvfallen eller testamenterad egendom utgöres av kvarlåtenskap efter utlänning;

2:o) då egendom på grund av testamente tillfallit någon vid annat tillfälle än förre rättsinnehavarens dödsfall och skatt för fånget icke beräknats i arvsskatten för behållningen i testamentsgivarens dödsbo;

3:o) då egendom tillfallit någon genom testamente, som, ehuru icke bevakat, blivit godkänt av arvingarne och till vilket hänsyn icke tagits vid arvsskatts beräknande för behållningen i testamentsgivarens dödsbo;

4:o) då egendom tillfallit någon på grund av testamente, som genom domstols beslut förklarats helt eller delvis ogillt, och den på fånget belöpande arvsskatt, om hänsyn icke tagits till de upphävda

testamentsbestämmelserna, skolat uppgå till högre belopp än som erlagts; samt

5:o) då egendom tillfallit någon genom gåva.

Deklaration skall, då den avser gåva eller testamenterad egendoms övergång vid annat tillfälle än förre rättsinnehavarens dödsfall, avlämnas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, där den skattskyldige är bosatt, eller, i fråga om juridisk person, där styrelsen har sitt säte, samt, då deklarationen avser arvfallen eller testamenterad egendom i övrigt, till Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, där arvlåtaren eller testamentsgivaren varit bosatt, eller, därest egendomen utgöres av här i riket nedlagd förmögenhet, efterlämnad av utom riket bosatt utlänning, till Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, där förmögenheten i dess helhet eller till huvudsaklig del är nedlagd.

Vederbörande kronofogde och magistrat i annan stad än den, där Kungl. Maj:ts befallningshavande har sitt säte, vare pliktiga att på anmodan av skattskyldig mottaga deklaration och överlämna den till Kungl. Maj:ts befallningshavande.

Vad i denna paragraf säges om Kungl. Maj:ts befallningshavande i vederbörande län skall, beträffande Stockholms stad, äga motsvarande tillämpning å överståthållarämbetet för uppbördsärenden.

40 §.

Deklaration skall avgivas på heder och samvete samt innehålla uppgift å namn och hemvist för den, från vilken egendomen övergått, skyldskapsförhållandet mellan denne och mottagaren samt egendomens beskaffenhet och verkliga värde ävensom, beträffande gåva, upplysning om ytterligare gåvor, till vilka enligt 36 § hänsyn skall tagas vid skattens beräknande. Skall avdrag ske för tidigare erlagd skatt, åligger det den deklarationspliktige att styrka vad han i sådant avseende redan utgivit.

Har, under de i 13 § angivna förutsättningar, egendom övergått med äganderätt, skola här omförmälda uppgifter avse förre ägaren.

Deklaration skall avlämnas i två exemplar och åtföljas av handlingar, som innefatta upplysning om de förhållanden, på vilka skattskyldigheten grundas.

Bevis över verkställd deklaration med uppgift tillika om inbetald skatt skall av vederbörande tjänsteman utan ersättning tillhandahållas skattskyldig.

41 §.

Granskning av deklaration må verkställas endast av de ämbets- och tjänstemän, vilka i och för sin befattning böra erhålla del av densamma. I övrigt må deklaration, som förvaras hos vederbörande ämbetsmyndighet, icke vara för någon tillgänglig, utan att den deklarationsskyldige skriftligen medgivit deklarationens offentliggörande, dock att deklarationer må, på sätt Konungen förordnar, för statistisk bearbetning utlämnas till den ämbetsmyndighet, åt vilken Konungen uppdrager utförandet av sådan bearbetning.

Deklarationerna skola med undantag för den tid, varunder de jämlikt bestämmelsen i 53 § 2 mom. äro överlämnade till vederbörande hovrätt, hos Kungl. Maj:ts befallningshavande behörigen förvaras under tio år från det år, varunder de ingivits, varefter de förstöras.

Om skattens erläggande.

42 §.

Skatt enligt denna förordning erlägges:

a) där bouppteckning över egendomen upprättats, vid bouppteckningens inregistrering, med iakttagande att, där dödsbo omfattar å flera orter befintlig egendom, däröver särskilda bouppteckningar upprättats, skatten erlägges vid inregistreringen i den ort, där den avlidne vid dödsfallet varit eller bort vara mantalsskriven;

b) där jämlikt 27 § a) skatt skall utgå på grund av testamente, som bevakats efter bouppteckningens inregistrering, då protokollet över bevakningen utlöses;

c) beträffande fast egendom av fideikommissnatur, då lagfart sökes; samt

d) i de fall, då deklarationsplikt enligt 39 § äger rum, vid deklarationens avlämnande till behörig myndighet.

Skatten erlägges, i den mån ej anstånd medgivits, genom stämpelbeläggning av den handling, som ligger till grund för skattens beräkning, dock att i fall, som omförmäles under b) härovan, stämpeln anbringas å protokollet över testamentsbevakningen.

Vid stämpelbeläggningen användas dubbla beläggningsstämplar, om vilka i förordningen angående stämpelavgiften stadgas.

Den med stämpel försedda handlingen återställes till den, som avlämnat densamma.

43 §.

Då ämbets- eller tjänsteman, vilken har att å tjänstens vägnar emottaga handling, som enligt 42 § skall vid ingivandet förses med stämpel, tillhandahåller stämplar, skola de till handlingen erforderliga stämplar hos honom köpas; börande i sådant fall ämbets- eller tjänstemannen verkställa stämpelbeläggningen.

44 §.

Är bouppteckning eller fideikommissbrev icke vid ingivandet behörigen åsatt stämpel och erläggas ej genast efter erhållen tillsägelse penningar till det felande stämpelbeloppet eller, där ämbets- eller tjänstemannen ej är stämpelförsäljningsman, nämnda stämpelbelopp, må handlingen ej mottagas.

45 §.

Är deklaration icke vid ingivandet till Kungl. Maj:ts befallningshavande försedd med stämpel till erforderligt belopp eller åtföljes densamma icke av penningar till stämpels anskaffande, äger Kungl. Maj:ts befallningshavande förordna om uttagande av skattebeloppet i den ordning, som om uttagande av oguldna kronoutskylder är stadgat.

46 §.

Arvsskatt, som erlägges vid boupptecknings inregistrering, förskjutes av boet. Skatten skall av delägare i boet sålunda gäldas, att en var vid tillträde av den honom tillkommande andel i boet erlägger så mycket av skatten, som enligt därför stadgade grunder å nämnda andel belöper, jämte ränta efter fem för hundra om året. Där skatt utgått dels för äganderätten till egendom och dels för nyttjanderätt till eller förmån av samma egendom, skall ägaren genast utgiva vad av skatten å äganderätten belöper, fastän tillträdet av egendomen sker senare. Därest nyttjanderätten eller förmånen tillkommer två eller flera var efter annan, åligger det efterföljande innehavare att vid tillträdet till företrädaren återbära vad av skatten belöper å rättighetens återstående värde.

Om anstånd med skattens erläggande.

47 §.

1 mom. A. Uppgå i dödsbo beloppet av kontanta medel samt värdet av obligationer och andra lätt realiserbara värdepapper sammanlagt icke till dubbla beloppet av den arvsskatt, som skall erläggas för behållningen i boet, eller föreligger i andra fall för någon, som är skattskyldig enligt denna förordning, avsevärd svårighet att genast erlägga hela den skatt, som belöper på honom tillfallen egendom, må, såvida skatten uppgår till minst femhundra kronor, densamma betalas genom högst fem lika årliga inbetalningar efter domarens eller Kungl. Maj:ts befallningshavandes prövning.

B. Skall skatt utgå för nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån och prövas avsevärd svårighet föreligga att genast erlägga skattebeloppet eller skall skatt utgå för egendom av fideikommissnatur, äge skattskyldig, oavsett skattens belopp, rätt till anstånd såsom ovan sägs; och må, där skatten utgår enligt klass II, klass III eller klass IV i tariffen, anståndet kunna utsträckas till högst tio lika årliga inbetalningar.

2 mom. Önskar skattskyldig erhålla anstånd enligt denna paragraf, skall begäran därom skriftligen göras senast vid ingivandet av den handling, som lägges till grund för skattens beräkning; skolande, därest ansökningen skall vinna avseende, vid densamma fogas behörig till Kungl. Maj:t och kronan utfärdad skuldförbindelse å skattebeloppet. I fall, som avses i 1 mom. A, skall därjämte ställas säkerhet, som av domaren eller Kungl. Maj:ts befallningshavande godkännes.

3 mom. Den del av skattebeloppet, med vars erläggande anstånd icke får åtnjutas, skall erläggas då, enligt vad i allmänhet är stadgat, skatten skolat i dess helhet gäldas, därest ej anstånd beviljats. Första årliga inbetalningen av skattebelopp, med vars erläggande anstånd beviljats, skall äga rum på årsdagen för anståndsbeslutet. Av återstående årsinbetalningar verkställes en var å motsvarande dag det år, då den till betalning förfaller. Å skatt, för vilken anstånd åtnjutes, skall erläggas ränta efter fem för hundra om året av oguldet belopp.

4 mom. Har anstånd medgivits, förses den stämpelpliktiga handlingen dels med stämplar till värde motsvarande det kontant inbetalda skattebeloppet dels ock med anteckning därom, att skuldförbindelse blivit avlämnad för återstoden av skattens belopp.

5 mom. Skattskyldig vare berättigad att göra inbetalning jämväl före förfallodag.

Varder genom löftesmans död eller av annan orsak ställd säkerhet minskad och lämnas icke efter tillsägelse annan nöjaktig säkerhet, vare ogulden del av skatten genast förfallen till betalning.

6 mom. Av Kungl. Maj:ts befallningshavande godkända säkerhetshandlingar förbliva under dess vård och bevakning.

Skuldförbindelse med tillhörande säkerhet, som blivit av domare godkänd, skall av denne till Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande omedelbart överlämnas för vård och bevakning; börande vid säkerhetshandlingarna fogas jämväl anståndsbeslutet, om sådant finnes vara erforderligt för Kungl. Maj:ts befallningshavandes befattning med ärendet; och skall det åligga Kungl. Maj:ts befallningshavande att genast till domaren översända kvitto å de mottagna handlingarna.

7 mom. Hos Kungl. Maj:ts befallningshavande skola kronans fordringar för utestående skatt av ifrågavarande slag bokföras inom linjen; och skall Kungl. Maj:ts befallningshavande övervaka, att beloppen bliva på sina förfallotider behörigen inbetalda, samt att de influtna medlen redovisas såsom stämpelmedel.

8 mom. Vad i denna paragraf är sagt om Kungl. Maj:ts befallningshavande skall, beträffande Stockholms stad, äga motsvarande tillämpning å överståthållarämbetet för uppbördsärenden.

Om eftergift av skatt.

48 §.

1 mom. Avlider någon, som är skyldig utgiva skatt enligt denna förordning, inom sex månader från det arv fallit eller gåva skett, eller avlider innehavare av fast egendom av fideikommissnatur, innan han tillträtt egendomen, eftergives skatten.

2 mom. Avlider fideikommissinnehavare, vilken är skattskyldig enligt klass I i tariffen, inom två år från det han fideikommisset tillträtt eller fideikommissinnehavare, som är skattskyldig enligt klass II eller klass IV i tariffen, inom fem år från tillträdet, eftergives vad av skatten icke förfallit till betalning vid dödstillfället. Därest fideikommissinnehavare, som, utan att hava begärt anstånd med skattens erläggande, på en gång inbetalt hela skattebeloppet, avlider innan nu

angivna tider förlupit, eftergives så stor del av skatten, som, ifall anstånd medgivits vid arvfall enligt klass I under tre år och vid arvfall enligt klass II eller klass IV under sex år, icke skulle varit till betalning förfallen vid dödstillfället.

Vad sålunda stadgats äger tillämpning jämväl i fråga om den, som på livstid innehar nyttjanderätt eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån.

Om restitution.

49 §.

1 mom. Är någon berättigad till eftergift av erlagd skatt eller visar sig på grund av förhållanden, som antingen inträffat efter tiden för skatts erläggande eller ock därvid icke varit kända, att skatt utgått med högre belopp än som på grund av bestämmelserna i denna förordning bort erläggas, må skatten, i den mån den icke bort utgå, på ansökan kostnadsfritt återbekommas i den ordning, som i fråga om restitution av kronoutskylder är föreskriven. Har enligt 47 § skuldförbindelse å skattebeloppet utfärdats, skall vid eftergift av hela det oguldna skattebeloppet skuldförbindelsen återställas och skola, där skatt utgått med högre belopp än vederbort, de årliga inbetalningarna i motsvarande mån nedsättas.

Ansökan, varom ovan sägs, skall, då den grundar sig därå, att efter bouppteckningsinregistrering gäld yppat sig efter den avlidne, göras inom två år efter det inregistreringen skett.

2 mom. Vill någon av annan anledning än i 1 mom. sägs föra talan om återfående av skatt eller del därav, skall ansökan därom inom sex månader från det skatt blivit erlagd ingivas till vederbörande hovrätt. Part, som med hovrätts beslut icke åtnöjes, så ock vederbörande advokatfiskal, där han finner sådant nödigt för bevarande av kronans rätt, äger att mot beslutet fullfölja talan genom besvär, vilka skola till nedre justitierevisionen ingivas före klockan 12 å trettionde dagen från den dag, då beslutet meddelades.

Styrker part, att ansökan om återfående av skatt, varom i detta mom. sägs, icke kunnat ingivas inom föreskriven tid, ankomme efter därom gjord ansökning på Konungen att efter prövning av föreliggande omständigheter förordna om restitution av vad i skatt för mycket erlagts.

Om tillsyn å skattens utgörande.

50 §.

Ämbets- eller tjänsteman, till vilken stämpel underkastad handling ingives, bör tillse, att handlingen är behörigen försedd med stämpel.

51 §.

I det protokoll, vari bouppteckning inregistreras, antecknas dels beloppet av samtliga, på sätt förut stadgats, beräknade andelar av behållningen i boet, dels den arvsskatt, som å varje andel belöper, eller, där frihet från skatt för visst fall är medgiven, uppgift därom, dels beloppet av den stämpel, varmed bouppteckningen enligt sålunda angivna grunder blivit belagd, dels ock, där anstånd enligt 47 § meddelats, uppgift därom. Har stämpelbeläggning skett enligt 27 § a), skola i protokollet antecknas de grunder, varefter den särskilda stämpeln beräknats.

52 §.

Å brädden av det i 51 § omförmälda protokoll skall vid testamentsbevakning, som äger rum innan bouppteckning efter testamentsgivaren för inregistrering ingivits, anteckning göras därom, att bouppteckningen ännu icke blivit inregistrerad, samt vid bevakning av testamente, efter det bouppteckning inregistrerats, antecknas dagen för inregistreringen.

Vad i förordningen angående stämpelavgiften finnes stadgat om anteckningar å brädden av underrätts protokoll skall iakttagas jämväl i vad protokollen avse handlingar, som äro underkastade skatt enligt denna förordning.

53 §.

1 mom. Redovisning av stämpel för i denna förordning avsedda handlingar, som ingivits till domstol, samt granskning av sådan redovisning skall äga rum på sätt i förordningen angående stämpelavgiften är stadgat beträffande övriga till domstol ingivna stämpel underkastade handlingar.

2 mom. Hos Kungl. Maj:ts befallningshavande skall föras särskild förteckning över de ingivna deklarationerna, innehållande uppgift om den skattskyldiges namn och hemvist, samt skattens belopp ävensom, därest anstånd med skattens erläggande blivit medgivet, anteckning härom, men må för deklarationens innehåll vidare redogörelse icke lämnas.

För kontroll å deklarations stämpelbeläggning åligger det Kungl. Maj:ts befallningshavande att för varje år inom den 1 april det nästföljande året insända dels avskrift av denna förteckning dels däri omförmälda deklarationer med tillhörande handlingar och de med nr 2 betecknade stämpeldelarna till vederbörande hovrätt, varest granskning av den verkställda stämpelbeläggningen äger rum, skolande efter granskningens avslutande deklarationerna till Kungl. Maj:ts befallningshavande återställas.

Ansvarsbestämmelser.

54 §.

1 mom. Den, som uppgivit död mans bo, men därvid uppsåtligen dolt undan tillgång av det värde eller lämnat annan falsk uppgift av sådan beskaffenhet, att arvsskatt uttagits med lägre belopp än eljest vederbort, böte två gånger det felande skattebeloppet, dock vare minsta bot tjugufem kronor; och må den domstol, där boupptecknin skall ingivas, på yrkande vid underrätt av allmän åklagare och vid hovrätt av advokatfiskal, vid vite tillhålla den, som uppgivit boet, att med ed fästa uppgiftens riktighet.

2 mom. Har någon mot bättre vetande i deklaration lämnat oriktig uppgift och har därav föranletts, att skatten utgått med lägre belopp än vederbort, böte på sätt i 1 mom. stadgas.

3 mom. Är icke deklaration åtföljd av de för skattskyldighetens bedömande föreskrivna upplysningar, äge Kungl. Maj:ts befallningshavande att vid vite tillhålla den deklarationspliktige att fullgöra vad honom i sådant avseende åligger.

4 mom. Underlåter någon att inom föreskriven tid avgiva deklaration, böte högst femhundra kronor, och äger domstol, på yrkande av allmän åklagare, att vid vite tillhålla den försumlige att sin skyldighet i sådant avseende fullgöra.

5 mom. I de fall, som i denna paragraf avses, följe ock skyldighet att ersätta kronans förlust.

55 §.

De i 54 § omförmälda förseelser åtalas av allmän åklagare vid allmän domstol.

---

56 §.

I fråga om skyldighet för vederbörande ämbets- eller tjänsteman att makulera stämpel och att i vissa fall giva kvitto å mottagna stämplar eller stämpelmedel samt angående provision, tid och sätt för anställande av åtal mot ämbets- eller tjänsteman för fel eller försummelse i avseende å stämpelbeläggning, befogenhet för advokatfiskal att i hovrätten föra talan mot enskild part samt böters fördelning och förvandling skola föreskrifterna i förordningen angående stämpelavgiften äga motsvarande tillämpning.

Övergångsstadgande.

Vad i 26 §, 33 § c) och 36 § stadgas därom, att vid skatts beräkning hänsyn skall tagas till vissa tidigare gjorda gåvor, äger icke tillämpning, med avseende å det i 26 § omförmälda fall, å gåva, som fullbordats före den 20 april 1911, och, med avseende å de fall, som omförmälas i 33 § c) och 36 §, å gåva, som fullbordats före den 16 april 1913, ej heller för gåva, som fullbordats innan denna förordning träder i kraft och för vilken stämpelskatt enligt förut gällande författning utgjorts.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1914.

Tabell I

utvisande kapitalvärdet efter en räntefot av 5 %, av en efter förloppet av nedanstående antal år till betalning förfallen fordran å 100 kronor, därå ränta ej skall beräknas för tid före förfallodagen.

Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde
1	95,24	26	28,12	51	8,31	76	2,45
2	90,70	27	26,78	52	7,91	77	2,34
3	86,38	28	25,51	53	7,53	78	2,22
4	82,27	29	24,29	54	7,17	79	2,12
5	78,35	30	23,14	55	6,83	80	2,02
6	74,62	31	22,04	56	6,51	81	1,92
7	71,07	32	20,99	57	6,20	82	1,83
8	67,68	33	19,99	58	5,90	83	1,74
9	64,46	34	19,04	59	5,62	84	1,66
10	61,39	35	18,13	60	5,35	85	1,58
11	58,47	36	17,27	61	5,10	86	1,51
12	55,68	37	16,44	62	4,86	87	1,43
13	53,03	38	15,66	63	4,62	88	1,37
14	50,51	39	14,91	64	4,40	89	1,30
15	48,10	40	14,20	65	4,19	90	1,24
16	45,81	41	13,53	66	3,99	91	1,18
17	43,63	42	12,88	67	3,80	92	1,12
18	41,55	43	12,27	68	3,62	93	1,07
19	39,57	44	11,69	69	3,45	94	1,02
20	37,69	45	11,13	70	3,29	95	0,97
21	35,89	46	10,60	71	3,13	96	0,92
22	34,18	47	10,09	72	2,98	97	0,88
23	32,56	48	9,61	73	2,84	98	0,84
24	31,01	49	9,16	74	2,70	99	0,80
25	29,53	50	8,72	75	2,58	100	0,76

Tabell II

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 5 %, av en under nedanstående antal år utgående, vid slutet av varje år till betalning förfallen ränta (avkomst. förmån) å 1 krona.

Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde
1	0,95	26	14,38	51	18,34	76	19,51
2	1,86	27	14,64	52	18,42	77	19,53
3	2,72	28	14,90	53	18,49	78	19,56
4	3,55	29	15,14	54	18,57	79	19,58
5	4,33	30	15,37	55	18,63	80	19,60
6	5,08	31	15,59	56	18,70	81	19,62
7	5,79	32	15,80	57	18,76	82	19,63
8	6,46	33	16,00	58	18,82	83	19,65
9	7,11	34	16,19	59	18,88	84	19,67
10	7,72	35	16,37	60	18,93	85	19,68
11	8,31	36	16,55	61	18,98	86	19,70
12	8,86	37	16,71	62	19,03	87	19,71
13	9,39	38	16,87	63	19,08	88	19,73
14	9,90	39	17,02	64	19,12	89	19,74
15	10,38	40	17,16	65	19,16	90	19,75
16	10,84	41	17,29	66	19,20	91	19,76
17	11,27	42	17,42	67	19,24	92	19,78
18	11,69	43	17,55	68	19,28	93	19,79
19	12,09	44	17,66	69	19,31	94	19,80
20	12,46	45	17,77	70	19,34	95	19,81
21	12,82	46	17,88	71	19,37	96	19,82
22	13,16	47	17,98	72	19,40	97	19,82
23	13,49	48	18,08	73	19,43	98	19,83
24	13,80	49	18,17	74	19,46	99	19,84
25	14,09	50	18,26	75	19,48	100	19,85

Utgår beloppet i stället vid början av varje år, erhålles kapitalvärdet genom att öka närmast föregående tal med 1.

Tabell III

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 5 %, av en livränta eller annan förmån, som vid slutet av varje år under en persons av *mankön* livstid utgår med belopp eller till värde av 1 krona (grundad å statistiska centralbyråns dödlighetstabell för årtiondet 1891—1900).

Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde
0	14,99	30	15,54	60	9,58	90	1,70
1	16,70	31	15,43	61	9,29	91	1,58
2	17,07	32	15,31	62	8,99	92	1,43
3	17,23	33	15,19	63	8,68	93	1,34
4	17,32	34	15,05	64	8,38	94	1,27
5	17,37	35	14,91	65	8,07	95	1,23
6	17,38	36	14,77	66	7,77	96	1,19
7	17,37	37	14,62	67	7,45	97	1,14
8	17,34	38	14,48	68	7,14	98	1,06
9	17,30	39	14,32	69	6,83	99	1,01
10	17,24	40	14,15	70	6,52	100	1,00
11	17,18	41	13,98	71	6,21	101	0,93
12	17,10	42	13,81	72	5,89	102	0,72
13	17,01	43	13,62	73	5,59	103	0,36
14	16,92	44	13,44	74	5,29		
15	16,82	45	13,24	75	4,98		
16	16,72	46	13,04	76	4,69		
17	16,63	47	12,83	77	4,40		
18	16,55	48	12,62	78	4,13		
19	16,46	49	12,40	79	3,87		
20	16,39	50	12,18	80	3,61		
21	16,32	51	11,95	81	3,36		
22	16,26	52	11,71	82	3,12		
23	16,19	53	11,46	83	2,91		
24	16,11	54	11,30	84	2,71		
25	16,03	55	10,95	85	2,53		
26	15,94	56	10,69	86	2,34		
27	15,85	57	10,42	87	2,15		
28	15,76	58	10,15	88	1,96		
29	15,65	59	9,87	89	1,81		

Utgår livräntan i stället vid slutet av varje halvår, ökas kapitalvärdet med 0,25. Utgår den vid slutet av varje kvartal, ökas det med 0,375. Utgår den vid början av varje år, ökas det med 1.

Tabell IV

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 5 %, av en livränta eller annan förmån, som vid slutet av varje år under en persons av *kvinnkön* livstid utgår med belopp eller till värde av 1 krona (grundad å statistiska centralbyråns dödlighetstabell för årtiondet 1891—1900).

Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde
0	15,41	30	15,84	60	10,09	90	1,96
1	16,82	31	15,74	61	9,79	91	1,82
2	17,17	32	15,64	62	9,49	92	1,69
3	17,32	33	15,53	63	9,17	93	1,58
4	17,40	34	15,41	64	8,85	94	1,47
5	17,46	35	15,29	65	8,53	95	1,38
6	17,48	36	15,17	66	8,21	96	1,29
7	17,47	37	15,04	67	7,89	97	1,21
8	17,45	38	14,90	68	7,59	98	1,17
9	17,42	39	14,76	69	7,24	99	1,15
10	17,37	40	14,62	70	6,92	100	1,14
11	17,31	41	14,47	71	6,61	101	1,09
12	17,24	42	14,31	72	6,28	102	0,94
13	17,17	43	14,15	73	5,98	103	0,68
14	17,11	44	13,97	74	5,66	104	0,33
15	17,02	45	13,79	75	5,36		
16	16,95	46	13,60	76	5,07		
17	16,88	47	13,40	77	4,78		
18	16,80	48	13,19	78	4,50		
19	16,73	49	12,97	79	4,23		
20	16,66	50	12,75	80	3,97		
21	16,59	51	12,52	81	3,73		
22	16,52	52	12,28	82	3,48		
23	16,44	53	12,04	83	3,25		
24	16,37	54	11,79	84	3,03		
25	16,29	55	11,52	85	2,82		
26	16,21	56	11,25	86	2,62		
27	16,13	57	10,97	87	2,43		
28	16,04	58	10,68	88	2,27		
29	15,94	59	10,39	89	2,12		

Utgår livräntan i stället vid slutet av varje halvår, ökas kapitalvärdet med 0,25. Utgår den vid slutet av varje kvartal, ökas det med 0,375. Utgår den vid början av varje år, ökas det med 1.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1913.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre Adelswärd anförde:

Då chefen för finansdepartementet den 7 april 1911 för Eders Kungl. Maj:t framlade förslag till förordning om vissa ändringar i 8 och 50 §§ av förordningen den 18 september 1908 angående stämpelavgiften, lämnade han följande redogörelse för de frågor rörande stämpelbeskattningen, som för det dåvarande voro på Kungl. Maj:ts prövning beroende.

»Till en början erinrar jag då om Riksdagens skrivelse den 27 februari 1901, däri Riksdagen anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes efter verkställd utredning för en kommande Riksdag framlägga förslag till

bestämmelser angående arvsskatts utgörande dels för egendom, som utländsk undersåte efterlämnade i Sverige, dels ock för egendom, som svensk undersåte efterlämnade i utlandet, ävensom till de lagbestämmelser i övrigt, som för reglerande av frågan om arvsskattens föremål kunde finnas erforderliga.

Vidare har Riksdagen i skrivelse den 8 mars 1907 anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning, huruvida genom förändrade eller förenklade bestämmelser rörande sättet för verkställande av stämpelbeläggning av stämpelpliktiga handlingar skulle kunna utan ökade kostnader för det allmänna åstadkommas en fullständigare kännedom om vad de särskilda stämpelavgifterna inbringade åt statsverket, ävensom en mer tillfredsställande kontroll över att stadgade avgifter behörigen erlades, samt efter verkställd utredning till Riksdagen inkomma med de förslag, vartill en dylik utredning kunde giva anledning.

Över denna framställning har statskontoret den 31 december 1908 avgivit infordrat underdånigt utlåtande, varefter sakkunniga, som den 27 maj 1909 tillkallats att uppgöra förslag i syfte att genom allmän utveckling av stämpelbeskattningen åt staten bereda ökade inkomster under denna skattetitel, i betänkande den 29 december samma år jämväl yttrat sig över Riksdagens omförmälda framställning.

Vidare erinrar jag därom, att Riksdagen i skrivelse den 22 maj 1908 anhållit, det Kungl. Maj:t måtte låta utreda, om och i vad mån stämpelavgift borde utgå vid köp och byte av lotter i kommanditbolag, rederibolag, gruvbolag och andra liknande sammanslutningar samt för Riksdagen framlägga det förslag, vartill en sådan utredning kunde föranleda.

Över denna framställning hava ej mindre åtskilliga myndigheter än även förenämnda sakkunniga blivit hörda.

Beträffande övriga frågor av betydelse, som jag nu går att anmäla, torde det tillåtas mig att i huvudsak återgiva, vad jag anförde den 14 maj 1910, då Kungl. Maj:t på mitt förslag bemyndigade mig att tillkalla ett antal sakkunniga personer för att biträda med revision av vissa delar av stämpelbeskattningen.

Vid nämnda tillfälle erinrade jag, hurusom jag vid tillstyrkandet den 14 januari 1910 av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av vissa §§ i allmänna stämpelförordningen framhållit, att jag under år 1909 gått i författning om revision av gällande bestämmelser rörande bouppteckningsstämpeln eller den så kallade arvsskatten. Därvid hade avsikten varit att ur allmänna stämpelförord-

ningen utbryta alla bestämmelser rörande samma stämpel och sammanföra dem i en särskild författning. Detta hade, såsom jag vid förstnämnda tillfälle angivit, fallit sig så mycket naturligare, som i och med arvsskattens ökade belastning en del spörsmål av kompletterande natur framträdde, som borde, om ock icke nödtvunget i sammanhang med nämnda revision, dock utan längre dröjsmål erhålla sin lösning. Till dessa spörsmål hörde frågan om revision av gåvostämpel samt frågan om anstånd med arvsskattens utgörande.

Tid och arbetskrafter hade emellertid icke räckt till för arbetets slutförande. Allenast ett första utkast till förordning om arvsskatt m. m. förelåg utarbetat vid 1910 års början. Härtill hade kommit, att ett spörsmål av stor räckvidd och ingående betydelse vid granskningen av stämpelförordningen, som hösten år 1909 väckts, icke syntes kunna lämnas obeaktat vid avfattandet av ett särskilt författningsförslag angående arvsskatt. Genom ett av generalpostdirektören J. Juhlin i avgiven promemoria väckt förslag, att postverket skulle övertaga bestyret med försäljning av stämpelmärken och redovisning av stämpeluppbörden, hade frågan om stämpelförsäljningsväsendets fullständiga omläggning kommit upp på dagordningen.

Ännu en fråga återstode att undersöka. Under de senare åren, då stämpelbeskattningen vunnit en större utveckling och utsträckts att mera direkt beröra näringslivets skilda grenar, hade saknaden av en offentlig myndighet med rätt och skyldighet att lämna bindande upplysningar i stämpelbeskattningsärenden blivit alltmera kännbar. Oupphörligen hade under hand till finansdepartementet riktats förfrågningar i avseende å tolkningen av stämpelskattebestämmelser, särskilt beträffande stadganden rörande fond- och emissionsstämplarna. Även om i de fall, där svar på dessa förfrågningar med vederbörlig reservation lämnats, de, vilka framställt frågorna, följt lämnade råd och anvisningar, vore som bekant vederbörande icke därigenom skyddade mot efterräkningar. En fullt tillförlitlig tolkning av ifrågavarande bestämmelser torde nämligen för närvarande icke kunna vinnas annorledes än i domstolsväg, det vill säga genom vägledande beslut i mål angående underlåten eller felaktig stämpelbeläggning. Det syntes emellertid vara en billig fordran, att de stämpelpliktige kunde genom statens omedelbara medverkan erhålla tillfyllestgörande upplysningar rörande skyldigheten i fråga om stämpelplikt i förekommande fall.

Innan förslag avgåves till den ordning, vari utredning i förut omförmälda avseenden syntes böra verkställas, tilläte jag mig, anförde jag vidare, — under erinran att Kungl. Maj:t med föranledande av Riks-

dagens skrivelse den 22 april 1910, vari Riksdagen i anledning av förut omförmälda proposition tillkännagivit sitt beslut om vissa ändringar i förordningen den 18 september 1908 angående stämpelavgiften, den 23 nämnda april utfärdat förordning om ändrad lydelse av 3, 8, 41 och 58 §§ av stämpelförordningen — anmäla, att Riksdagen i samma skrivelse av anförda skäl anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes, för såvitt hinder däremot ej mötte, till 1911 års Riksdag avgiva förslag dels i syfte att åt arvs- och testamentstagare måtte kunna i vissa fall medgivas anstånd med stämpelskattens erläggande, då boets tillgångar utgjordes huvudsakligen av fastighet med tillbehör eller annan egendom, som ur anståndssynpunkt skäligen borde därmed likställas, dels ock i syfte att förhindra att genom gåva förmögenhet undandroges arvsbeskattning.

Av vad nu anförts torde, framhöll jag slutligen, framgå, att å stämpelbeskattningens område förestode dels att utarbeta förslag till en särskild författning om arvsskatt med iakttagande därvid av Riksdagens i avseende å skattens anordning uttalade önskemål, dels i sammanhang med detta arbete att verkställa revision av bestämmelserna rörande stämpel för gåva, dels att uppgöra förslag till ordning, varigenom bindande förhandsupplysningar rörande stämpelskyldigheten i förekommande fall skulle kunna lämnas allmänheten, dels ock att utreda, om och i vad mån en fullständig omläggning av stämpelförsäljningsväsendet lämpligen kunde äga rum i syfte att, jämte det stämplarna gjordes lätt tillgängliga för de stämpelskatteskyldiga, begränsa statsverkets med försäljningen förenade kostnader. I fråga om gåvostämpel torde under utredningsarbetet, framhöll jag, böra tagas under övervägande, huruvida stadgandena beträffande denna stämpel borde bibehållas i allmänna stämpelförordningen eller inarbetas i författningen om arvsskatt.

Verkställandet av utredningen i nu nämnda hänseenden samt utarbetande av de förslag, vartill utredningarna kunde föranleda, skulle, enligt Kungl. Maj:ts beslut, anförtros åt ett antal sakkunniga personer.

De i anledning härav tillkallade kommitterade, generaldirektören greve Hans Wachtmeister, häradshövdingen Carl Emanuel Bengtsson, landskamreraren Otto Wilhelm Landén, hovrättssekreteraren Louis Ljungberg och grosshandlaren Erik Röing hava inkommit med utredning och förslag i alla omförmälda delar utom med avseende å omläggningen av stämpelförsäljningsväsendet. Sistnämnda fråga är alltjämt beroende på kommitterades utredning och förslag.

Kommitterade hava överlämnat

med skrivelse den 19 november 1910 förslag till förordning om arvsskatt och skatt å gåva,

med skrivelse den 15 december 1910 förslag till förordning angående stämpelavgiften,

med skrivelse den 31 december 1910 förslag till förordning angående rätt att hos statskontoret erhålla upplysning i fråga om skyldighet att utgöra stämpelavgift, samt

med skrivelse den 19 januari 1911 hjälptabeller för beräkning av arvsskatten och i sammanhang därmed förslag till ändrad lydelse av 19 § i förstnämnda författningsförslag.

Yttranden över förstnämnda förslag eller förslaget till förordning om arvsskatt och skatt för gåva hava infordrats från rikets hovrätter och samtliga Kungl. Maj:ts befallningshavande, varjämte statskontoret avgivit underdåniga utlåtanden ej blott över samma förslag utan även över förslagen till förordning angående stämpelavgiften samt till förordning angående rätt att hos statskontoret erhålla upplysning i fråga om skyldighet att utgöra stämpelavgift.

De frågor, som föreligga till prövning, beröra alltså mer eller mindre hela området för stämpelbeskattningen. Lösningen av frågorna kräver också, såsom av utredningen uppenbarligen framgår, ej blott en omarbetning av allmänna stämpelförordningen och komplettering av förordningen angående särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper utan även tillskapandet av en ny förordning, däri arvsskattebestämmelser, delvis helt och hållet nya, skulle systematiskt ordnas samt därjämte så gott som fullständigt nya stadganden om skatt för gåva upptagas. Är ämnet vittomfattande, är utredningen det icke mindre. Ett synnerligen rikhaltigt material har anskaffats för det förestående revisionsarbetet. De av kommitterade utarbetade skilda förslagen synas mig visserligen vid den överblick, jag hittills kunnat förskaffa mig över desamma, vara synnerligen förtjänstfulla och åtminstone i stora väsentliga delar ägnade att läggas till grund för nya författningar i ämnet. Men den tid, som kunnat användas för materialets och förslagens granskning, har emellertid varit allt för knapp, för att jag nu skulle kunna yttra mig över de skilda författningsförslagen i deras helhet, ännu mindre för att kunna åstadkomma den ytterligare utredning, som med hänsyn till förslagens stora räckvidd tilläventyrs skulle finnas erforderlig. Under sådana förhållanden skulle det måhända kunna synas lämpligast att först vid en senare tidpunkt anmäla de arbeten, varom jag nyss talade.

Med hänsyn till angelägenheten därav, att vissa frågor, som mer

eller mindre sammanhänga med den väsentliga förhöjning av bouppteckningsstämpeln, varom 1910 års Riksdag fattade beslut, redan nu vinna sin, om ock icke slutliga, så dock interimistiska lösning, har jag likväl ansett mig böra hos Kungl. Maj:t hemställa om framläggande för innevarande års Riksdag av propositioner dels om vissa ändringar i förordningen angående stämpelavgiften i syfte såväl att åstadkomma en viss reglering av skattesatserna för bouppteckningsstämpeln som ock att möta den befarade benägenheten hos skattskyldiga att genom gåvor med varm hand undandraga förmögenhet arvsbeskattningen, dels bestämmelser om rätt till anstånd vid utgörande av bouppteckningsstämpeln, dels ock stadganden för möjliggörande för stämpelskatteskyldiga att erhålla bindande förhandsupplysningar i stämpelskattefrågor. Jag finner mig hava så mycket större anledning att utan dröjsmål anmäla vissa av nu nämnda frågor till omedelbar behandling, som Riksdagen själv år 1910 förutsatte, att samma frågor skulle erhålla sin lösning redan år 1911.

De frågor jag härmed åsyftar, avse reglering av skattesatserna och bestämmelser rörande dels gåvas sammanräknande i vissa fall med arvsskatt, dels ock anstånd med utgörande av bouppteckningsstämpeln. När jag nu går att söka vinna en lösning av dessa frågor utan större ändringar i stämpellagstiftningen, har jag, såsom naturligt är, begagnat mig av kommitterades förslag till förordning om arvsskatt och skatt för gåva. Ur detta författningsförslag hava sålunda i huvudsak utbrutits bestämmelserna rörande skattetariffen samt de stadganden angående gåva och anstånd, som hava avseende å bouppteckningsstämpeln eller arvsskatten. Däremot har beträffande gåva och anstånd i detta sammanhang bortsetts från alla bestämmelser, som syfta på en självständig gåvoskatt. För de stadganden rörande gåva, som här skola behandlas, har kunnat utan svårighet beredas plats i allmänna stämpelförordningen. Bestämmelserna om anstånd åter synas mig för enkelhetens skull tills vidare böra inrymmas i en särskild förordning samt sedermera åter inarbetas i det förslag till förordning om arvsskatt och skatt för gåva, som väl antagligen kommer att föreläggas nästa års riksdag.»

Den av förutvarande departementschefen påbörjade granskningen av de upprättade förslagen till särskild förordning om arvsskatt och skatt för gåva samt till därav föranledd förändrad uppställning av förordningen angående stämpelavgiften har av mig fullföljts; och har jag funnit tiden nu vara inne att låta de hithörande frågorna underställas Eders Kungl. Maj:ts prövning.

Efter att i korthet hava redogjort för kommitterades förslag till förordning om arvsskatt och skatt för gåva samt de mot förslaget gjorda erinringarna, anförde föredragande departementschefen vidare.

Vad kommitterade föreslagit i 19 § angående förändrad anordning av skatteskalorna och i 45 § angående anstånd i vissa fall med skattens erläggande har till viss del redan varit föremål för statsmakternas prövning och avgörande, då Riksdagen i huvudsaklig överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förenämnda proposition den 7 april 1911 antagit förslag dels till förordning om vissa ändringar i 8 och 50 §§ av förordningen den 18 september 1908 angående stämpelavgiften dels till förordning angående anstånd i vissa fall med erläggande av stämpelavgift för arvfallen egendom. Det återstår dock att inarbeta de sålunda antagna bestämmelserna i deras sammanhang i den nya förordningen om arvsskatt och skatt för gåva samt att åt bestämmelserna om anstånd i vissa fall med stämpelavgiftens erläggande giva den mera omfattande innebörd, som kommitterade föreslagit och som naturligt ansluter sig till deras förslag i övrigt. Detsamma gäller beträffande den föreslagna skatten för gåva. Den stämpelskatteskyldighet för gåva, som på Kungl. Maj:ts förslag stadgades av 1911 års Riksdag, begränsades till sådana gåvor som inom viss kortare tid före arvlåtarens dödsfall givits till arvinge eller testamentstagare. I enlighet med kommitterades förslag har jag ansett lämpligt, att skattskyldigheten för gåva utsträckes än vidare, och har jag i huvudsak upptagit de av kommitterade i avseende härå föreslagna bestämmelserna.

Med hänsyn till nu relaterade förhållanden och till de erinringar, som från statskontorets sida framställts mot kommitterades förslag, har jag låtit detsamma underkastas erforderlig bearbetning.

I det följande skall jag förnämligast uppehålla mig vid de nyheter, förslaget innebär, och torde det i regel icke vara erforderligt att jag i de delar, där jag lämnar förslaget i sitt ursprungliga skick eller med mindre av statskontoret föreslagna ändringar utan erinran, vidare återgiva de skäl, som anförts till stöd för förslaget och de ifrågasatta ändringarna.

Genom att inrymma bestämmelserna om arvsskatt och skatt för gåva i en särskild författning fortsätter man rent formellt sett på den väg, som beträddes vid utarbetandet av förordningen angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper. Med utvecklingen av stämpelbeskattningen har det nämligen för överskådlighetens skull varit nödigt decentralisera stämpelskattebestämmelserna. Bestämmelserna

för varje särskild större grupp av stämpelpliktiga fång böra sammanföras i olika författningar eller särskilda avdelningar av en enda stor stämpelskatteförordning.

Redan enligt sakens natur kunna och böra fång av nyssnämnda slag i mer än ett avseende med varandra jämställas i fråga om skatteplikten, och i varje fall visar det föreliggande förslaget, att bestämmelser rörande nämnda fång lämpligen kunna inordnas i en stämpelskatteförfattning.

Med hänsyn till knappheten i nuvarande bestämmelser i fråga om gåvostämpeln, bjuder det nu föreliggande författningsförslaget framför allt nyheter i de stadganden, som avse att reglera skattskyldigheten beträffande gåva eller som, ehuru tillämpliga å hela ifrågavarande beskattning, dock huvudsakligen tillkommit för reglering av nyssnämnda skattskyldighet. I avseende å själva arvsskatten förefinnas visserligen också flera bestämmelser, som, ehuru delvis redan tidigare saknade, först nu vid en grundligare revision av beskattningsbestämmelserna blivit närmare utformade. Men trots dessa nyheter äro dock bestämmelserna om arvsskatten i huvudsak hämtade från nu gällande allmänna stämpelförordning, i det att grunderna för skattskyldigheten i stort sett lämnats oförändrade.

Sålunda skall arvsskatten i regel utgå vid tillfälle, då boupptecknin inregistreras samt efter värdet av arvinges eller testamentstagares andel av den dödes kvarlåtenskap. I saknad av tillgång till arvskifte — alltså i de ojämförligt flesta antal fall — skall såsom hittills domstolen, där boupptecknin inregistreras, själv med tillämpning av lag och testamentariska förordnanden i och för stämpelbeläggningen beräkna vad på varje lott belöper och därefter utmäta skatten. Skatten förskjutes allt fortfarande av boet.

Underlag för skattens bestämmande och deklarationsförfarandet.

Kommitterade.

Kommitterade hava nämligen icke ansett det ligga inom ramen för deras uppdrag att föreslå en omläggning av arvskiftesinstitutet, något, som skulle vara erforderligt för införande av en fullt utvecklad ren arvsskatt. Kommitterade hava fastmera utgått från förutsättningen, att boupptecknin bör fortfarande läggas till grund för arvsskattens beräkning i de fall, där sådant nu äger rum.

Det gives emellertid, anföra kommitterade, redan enligt nu gällande lagstiftning fall, då arvsskatten icke kunnat uttagas genom stämpel vid boupptecknings inregistrering. I flertalet av dessa fall hade stämpelavgiftens

uttagande kunnat bindas vid en annan rättslig åtgärd än boupptecknings inregistrering. Så vore förhållandet, då fideikommiss i fast egendom tillträddes, därvid fideikommissbrevet försåges med stämpel, då lagfart söktes. I fråga om testamente, vartill vid boupptecknings inregistrering hänsyn icke tagits och som skulle beläggas med tilläggsstämpel, gällde samma förhållande i de fall, då testamentet bevakades vid domstol, i det att skatten då uttoges genom stämpel å protokollet över bevakningen. Det förekomme emellertid i gällande stämpelförordning ett fall, då man saknat möjlighet att binda arvsskatten vid någon åtgärd av domstol och därför måst inskränka sig till att ålägga den enskilde skyldighet att belägga viss handling med föreskriven stämpel. Detta fall förelåge, då sådant testamente, som nyss nämndes, utan att vara bevakat, godkändes av vederbörande arvingar. Det ålåge då testamentstagare att, därest han vill begagna sig av testamentet, förse detsamma med stämpel.

I detta sammanhang erinra kommitterade om en annan bestämmelse i gällande stämpelförordning, enligt vilken stämpelbeläggning icke vore knuten vid domstols åtgärd, nämligen bestämmelsen att, vid gåva av lös egendom, däröver upprättad avhandling skulle av den, som utfärdade handlingen, förses med stämpel.

I fråga om nu angivna bägge tillfällen hade gällande stämpelförordning icke haft annan utväg än att åt den skattskyldige själv anförtro stämpelbeläggningen och icke förutsatt annan garanti för skyldighetens fullgörande än den, som låge i den skattskyldiges goda vilja och den straffpåföljd, som blivit stadgad för uraktlåten stämpelbeläggning. Dessa tillfällen vore emellertid enligt nu rådande lagstiftning av ringa praktisk betydelse. Men saknaden av en lämplig anordning, som möjliggjorde skatts uttagande även utan samband med härovan angivna rättsliga åtgärder, hade otvivelaktigt lagt hinder i vägen för en omläggning i rationell riktning av åtskilliga bestämmelser om skatten såväl vid arv som vid gåva.

Kommitterade, i vilkas uppdrag det inginge att avgiva förslag till en revision av gåvostämpeln, hade såväl vid den härav påkallade utredningen som beträffande åtskilliga nyheter i fråga om arvsbeskattningen, vilka inginge i kommitterades förslag, kommit till insikt om nödvändigheten att skapa en ny form för uttagande av skatt för gåva och i vissa fall även av arvsskatt.

Kommitterade hade därvid tagit till förebild den deklarationsskyldighet, som beträffande inkomstbeskattningen hos oss infördes genom 1902 års förordning om inkomstskatt och som innebure, att sistnämnda

beskattning i stor omfattning grundades på de skattskyldiges egna uppgifter. Erfarenheten hade visat, att denna anordning vid inkomstbeskattningen varit för sitt ändamål tillfredsställande, och det torde icke vara oberättigat att antaga, att införande av en liknande skyldighet beträffande skatt vid arv och gåva ävenledes skulle föra till ett gynnsamt resultat. Det föreliggande förslaget innebure sålunda, att en var, som genom arv, testamente eller gåva erhölle egendom, varför skatt skulle erläggas i annan ordning än i sammanhang med bouppteckningens inregistrering, lagfart eller testamentsbevakning, skulle vara skyldig att till viss myndighet avgiva deklaration på heder och samvete om förvärvet ävensom om de omständigheter, som vore av betydelse för skattskyldighetens bestämmande.

Arvsskattens uttagande i form av stämpel å bouppteckningen och den därmed sammanhängande anordningen, att stämpeln förskjutes av boet, stode icke väl tillsammans med principerna för den rena arvsskatten. Deklarationsinstitutet däremot, vilket ålade den enskilde skattskyldige förpliktelse att lämna de uppgifter, som för bedömande av honom åliggande skatteplikt vore erforderliga, stode i full överensstämmelse med berörda principer, och dess införande i lagstiftningen vore därför enligt kommitterades uppfattning att anse såsom en utveckling i önskvärd riktning.

Bland de fall på arvsbeskattningens område, i vilka enligt föreliggande förslag deklarationsinstitutet komme till användning, vore först att nämna det ovan berörda, då tilläggsstämpel skulle utgöras för testamente, som, utan att vara bevakat, godkänts av arvingarna. Även under en annan förutsättning skulle, enligt kommitterades förslag, utöver den stämpel, som erlagts vid bouppteckningens inregistrering, ytterligare stämpel erläggas. Detta förekomme i vissa fall, då testamente, som lagts till grund för beräkning av andel i dödsbo, genom domstols lagakraftvunna beslut blivit helt eller delvis ogillt förklarat. Även här ålade förslaget den skattskyldige deklarationsplikt.

Enligt gällande stämpelförordning uttoges, anföra kommitterade vidare, vid bouppteckningens inregistrering skatt för samtliga andelar av kvarlåtenskapen, även för dem, som enligt testamente icke förrän vid senare tidpunkt tillfölle i testamentet angivna personer. Om än deklarationsinstitutet beredde möjlighet att frångå denna anordning och att i överensstämmelse med den rena arvsskattens karaktär icke beskatta någon andel, förrän densamma tillfölle den därtill berättigade, hade kommitterade dock icke ansett sig böra föreslå en så långt gående avvikelse från nu gällande för-

faringssätt. Någon praktisk olägenhet torde nämligen knappast vara med detsamma förenad i de fall, då samtliga andelsägare i dödsboet vore genom testamentet individuellt angivna. För dessa fall hade kommitterade sålunda bibehållit nu gällande bestämmelser om stämpelbeläggningen. Vad åter anginge det genom en särskild bestämmelse i gällande stämpelförordning [8 § A) 14 punkten] avsedda fall, då nyttjanderätten till viss egendom skulle vid testamentsgivarens död tillfalla någon, men äganderätten till egendomen vid viss framtida tidpunkt tillkomma vissa då levande personer, hade kommitterade ansett giltiga skäl föreligga att fränträda den anordning, som för detta fall nu vore föreskriven. Densamma innebure, att såsom ägare skulle anses den eller de, som skolat i egenskap av arvingar eller på grund av testamente såsom ägare tillträda egendomen, därest den framtida tidpunkt, som enligt förordnandet skulle vara i ifrågavarande hänseende bestämmande, inträffat samtidigt med testamentsgivarens död. Till en ändring av denna bestämmelse hade kommitterade funnit en särskild anledning i den omständigheten, att densamma redan vid sin tillkomst betecknades såsom en nödfallsutväg, vilken, så länge bouppteckningsstämpeln vore den enda formen för arvsskatten, torde hava varit den bästa. Att i detta fall tillvarataga den i och med deklarationsförfarandet givna möjligheten att införa ett med såväl statens som den enskildes rätt mera överensstämmande stadgande hade sålunda varit kommitterade angeläget. Enligt kommitterades förslag vore ifrågavarande fall, i överensstämmelse med den rena arvsskattens principer, reglerat så att vid testators död arvsskatt skulle utgå endast för nyttjanderättens kapitaliserade värde. Skattskyldigheten för äganderätten skulle åter inträda vid den tidpunkt, då densamma tillfölle den därtill berättigade, vare sig detta skedde vid nyttjanderättsinnehavares död eller vid annat tillfälle. I det förra av sistnämnda bägge fall utginge skatten i form av stämpel å bouppteckningen efter nyttjanderättsinnehavaren. I det senare fallet däremot stämpelbelades den deklaration, som det enligt förslaget ålåge den skattskyldige att avlämna.

Med de i sådant avseende föreslagna bestämmelserna hade kommitterade även avsett att reglera det fall, då enligt testamente avkomsten av viss egendom skulle åtnjutas under vissa antal år eller på annat sätt bestämda tidrymder av flera personer, den ena efter den andra, samt äganderätten till egendomen, då ingen för nyttjanderättens åtnjutande kvalificerad vidare funnes, på visst sätt disponeras. Varje ny avkomsttagare bleve enligt förslaget först vid sitt tillträde till rättigheten skattskyldig för densamma och skattskyldigheten knötes vid den honom ålagda förpliktelsen att vid tillträdet avgiva deklaration.

I ännu ett avseende hade skattskyldighet och deklarationsförfarandet sammanbundits. Under erinran, att kommitterades uppdrag även omfattade att verkställa utredning om den skattskyldighet, som borde kunna åläggas för egendom, som utländsk undersåte efterlämnade i Sverige, framhålla kommitterade, att med de resurser, den nuvarande lagstiftningen erbjöde, mötte en lagstiftning i sådant syfte stora svårigheter. Någon skyldighet att avgiva bouppteckning efter utlänning, som här efterlämnat egendom, stadgades nämligen icke i svensk lag. Kommitterade, vilka icke ansett sig böra avgiva förslag till sådan bestämmelse av civillags natur, enligt vilken bouppteckning till svensk domstol i vissa fall skulle avgivas efter utlänning, hade i stället även i detta fall låtit deklarationsförfarandet komma till tillämpning. I de fall, då enligt kommitterades förslag skattskyldighet ålåge arvinge eller testamentstagare efter utlänning, skulle sålunda enligt förslaget deklaration av den skattskyldige avgivas.

Vidkommande slutligen granskningen av underlaget för skattskyldigheten erinra kommitterade, hurusom enligt gällande lagstiftning det ålåge vederbörande domstol att öva tillsyn över stämpelavgiftens utgörande i alla fall, då avgiften skulle erläggas i samband med någon dess rättsliga åtgärd. Vad härutinnan vore stadgat föresloges att oförändrat bibehållas. Däremot hade det icke ansetts möjligt eller åtminstone mindre lämpligt att utsträcka denna domstolens övervakande myndighet till de fall, då enligt förslaget arvsskatt eller skatt för gåva skulle uttagas utan sådant samband. Domstolens uppgift vore ju icke att ombesörja statens skatteuppbörd, och dess skyldighet att övervaka stämpelbeläggningen av de handlingar, som till densamma ingåves, borde icke utsträckas till fall, som icke på grund av sin natur hörde under dess handläggning. För sådana fall borde staten påkalla medverkan av de administrativa myndigheter, vilka hade till åliggande att verkställa eller övervaka den allmänna uppbörden. Vid valet mellan de myndigheter, som för närvarande toge befattning med statens uppbördsväsen, hade kommitterade för sin del ansett Kungl. Maj:ts befallningshavande bäst skickade att övertaga bestyret med deklarations mottagande och granskning samt den därmed förenade tillsynen över skattebetalningen.

I sitt underdåniga utlåtande har statskontoret anslutit sig till vad kommitterade uttalat beträffande behovet av en anordning, vilken möjliggjorde uttagande av arvsskatt och skatt å gåva även i de fall, där egendomsöverflyttningen icke vore genom stadganden i vår civillag bunden vid någon domstolsåtgärd. Då statskontoret jämväl tillkännagåve sin anslutning till den av kommitterade förordade formen för en dylik *Statskontoret.*

anordning, deklarationen, hade statskontoret visserligen icke förbisett, att stadgad deklarationsplikt icke i varje fall skulle bliva behörigen fullgjord, och att icke heller alltid de ansvarsbestämmelser, som för försummelser härutinnan i förslaget intagits, skulle komma att visa sig innebära full trygghet i avseende å skattens utbekommande. Detta oaktat ansåge emellertid statskontoret det av kommitterade föreslagna deklarationsförfarandet vara den efter våra nuvarande förhållanden lämpligaste formen för uttagande av arvsskatt och skatt å gåva i de fall, där detta förfarande enligt författningsförslaget skulle komma till användning; och statskontoret delade den av kommitterade uttalade förhoppning, att detta på ifrågavarande beskattningsområde hos oss oprövade institut skulle visa sig ägnat att leda till därmed avsett resultat.

Departements-chefen.

Med den anordning, som i gällande stämpelförordning givits för arvsskatteskyldighetens fullgörande, är i stort sett arvsskatten helt bunden vid bouppteckningens inregistrerande, testamentes bevakande och fastighets av fideikommissnatur lagfarande, alltså vid tillfällen, då domstol tager befattning med handlingar, innefattande rättighet till arvfallen eller testamenterad egendom. När icke så är förhållandet, felas kontroll över skattskyldighetens fullgörande, där icke, såsom i fråga om utlänningars kvarlåtenskap här i riket, arvsskattebestämmelserna faktiskt sakna effektivitet. En sådan ordning är, även om man lämnar sistnämnda förhållande ur räkningen, uppenbarligen mindre tillfredsställande ur fiskalisk synpunkt och har, såsom kommitterade framhållit, även sina skuggsidor för de skattskyldige. Så länge kontrollen koncentreras till de tillfällen, då enligt civilrättsliga bestämmelser domstol äger taga befattning med handlingar om kvarlåtenskap, varom nyss talades, kommer det nämligen med all säkerhet att förefinnas en viss benägenhet att begagna nämnda tillfällen för att uträkna och uttaga all den skatt, som kan anses belöpa på all den i handlingen omförmälda egendom, vilken såsom arvfallen eller testamenterad är skattepliktig, även om skatten till större eller mindre del uppenbarligen hör framtiden till.

De anmärkningar mot arvsskattebestämmelserna, som kunna göras ur fiskalisk synpunkt, träffa i ännu högre grad gåvostämpeln. Effektiviteten av densamma, även inom dess starkt begränsade område, torde vara, såsom jag vid behandlingen av detta ämne strax skall närmare angiva, ganska ringa. Kontroll över dess utgörande saknas, åtminstone vad beträffar gåva av lös egendom, helt och hållet. Om dessa förhållanden hittills ansetts värda mindre beaktande, beror detta uppenbarligen därpå, att gåvostämpeln finansiellt sett varit skäligen betydelse-

lös. Annorlunda ställer sig emellertid frågan, när, med hänsyn till en förhöjd arvsskatt, skattskyldigheten för gåva måste högst väsentligt utsträckas.

Av flera skäl befinner man sig alltså nu i det läget att behöva revidera eller lägga nya grunder för förfarandet vid utgörandet av arvsskatten och skatt för gåva. Därvidlag synes det mig självfallet, att staten bör åt skatteförfarandet i dess helhet giva de garantier, som kunna vinnas därigenom, att regeln om offentlig myndighets kontroll över arvsskattens utgörande göres undantagslös och dessutom utsträckes att gälla jämväl gåvoskatten.

Skall emellertid offentlig myndighet kunna med framgång fullgöra en dylik skyldighet, återstår att bereda myndigheten ett tillfyllestgörande underlag vid skattearbetet.

Mot kommitterades därutinnan gjorda förslag såväl i ena som andra hänseendet har jag ingen erinran att göra.

Domstol blir stämpelskattemyndigheten vid boupptecknings inregistrerande, testamentes bevakande och fastighets av fideikommissnatur lagfarande. *Kungl. Maj:ts befallningshavande* blir stämpelskattemyndighet i alla andra fall, där arvsskatt eller skatt för gåva skall utgå.

Underlaget blir i senare fall deklaration, som den skattskyldige själv avgiver, samt i fall, där domstol är stämpelskattemyndighet, bouppteckning, testamente eller fideikommissbrev. Stämpeln lägges å deklaration, bouppteckning, protokoll över testamentsbevakning och fideikommissbrev.

Deklarationsförfarandet har redan vunnit burskap på skattelagstiftningens område och, man torde utan överdrift kunna säga, mer än infriat de förhoppningar, man före dess införande ställde å detsamma. Inom inkomst- och förmögenhetsbeskattningens område torde man ur fiskalisk synpunkt sett svårligen numera kunna undvara deklarationsförfarandet; och hos den stora allmänheten lärer redan vara inhämtad en erfarenhet å detta område, som bör komma samma allmänhet och staten till gagn vid deklarationsförfarandets nu föreslagna utsträckning.

De bestämmelser, som närmare reglera deklarationsförfarandet, återfinnas i 39 och 40 §§, motsvarande 38 och 39 §§ av kommitterades förslag. [1])

---

[1]) I det förslag till förordning i ämnet, som kommer att av mig framläggas, har en förskjutning av nummerföljden i kommitterades förslag ägt rum, räknat allt från och med 20 §. För överskådlighetens skull hänvisar jag emellertid på denna plats och i det följande vid paragrafbeteckningen till förstnämnda förslag, men angiver samtidigt inom parentes det nummer, motsvarande paragraf erhållit i kommitterades förslag.

Mot de speciella bestämmelserna har jag ingen annan anmärkning att göra, än att på skäl, som statskontoret anfört, jag anser förstnämnda paragraf böra erhålla viss förändrad uppställning, åsyftande att för åskådlighetens skull utbyta den indirekta formen mot den direkta för där lämnade bestämmelser.

Grunden för skattskyldigheten vid arv.

Tack vare den anordning, varom jag senast talat, nämligen införandet av deklarationsförfarandet, hava kommitterade i sitt förslag kunnat bättre än hittills genomföra en verklig skatt å arvslotter. Mera konsekvent än i gällande stämpelförordning har förslaget sålunda förlagt skattskyldigheten till tidpunkt, då rättighet och egendom verkligen överlämnas till arvinges eller testamentstagares disposition. Såsom kommitterade framhålla, är nämligen förslaget, om ock ej undantagslöst, byggt på den principen, att den, som på grund av arv eller testamente erhåller egendom av en eller annan beskaffenhet, därför skall erlägga arvsskatt vid den tidpunkt, då egendomen tillfaller honom med den rätt, som för hans vidkommande må vara närmare bestämd.

För att klargöra, huru kommitterade i sitt förslag följt sagda princip, ämnar jag i ett sammanhang angiva, på vad sätt skatteplikten blivit ordnad i de fall, där den döde disponerat över nyttjanderätt till egendom till förmån för flere personer, liksom ock i de fall, där nyttjanderätt upplåtits till en och äganderätten överlåtits till annan. För åskådlighetens skull behandlas skilda fall var för sig och angivas för de skilda fallen såväl när skatteplikt inträder som ock efter vilka grunder skatteplikten utgår.

Redan från början må framhållas, att här icke avses fideikommitterad egendom. För dylik egendom gäller, att värdet beräknas, såsom om egendomen tillfallit fideikommissarien med äganderätt, och att skattskyldigheten blir beroende på skyldskapsförhållandet mellan den nya fideikommissarien och hans företrädare i fideikommissrätten.

1) För att nu övergå till de av mig avsedda fall förutsätter jag till en början, att den döde (A) testamenterat nyttjanderätten till B och äganderätten till annan vid dödstillfället bestämd person (X) med tillträdesrätt för X efter nyttjanderättsinnehavarens (B:s) död eller annat visst tillfälle.

Rättighetens kapitaliserade värde ingår i B:s arvslott i boet efter A samt drager sin skatt.

X, vilken erhållit äganderätten, räknar till sin lott i boet egendomens värde efter avdrag av nyttjanderättens kapitaliserade värde.

Skattskyldigheten för såväl nyttjanderätt som äganderätt fullgöres vid inregistreringen av boupptecknigen efter A. Skattens storlek blir beroende på skyldskapsförhållandet mellan å ena sidan A och B samt å andra sidan A och X.

2) Skulle emellertid i nyssnämnda fall om äganderätten icke hava förordnats annorlunda än att densamma skulle tillfalla de arvingar, som levde, då B:s nyttjanderätt till egendomen upphörde, d. v. s. skulle icke med ledning av testamentet kunna avgöras, vilken eller vilka personer i framtiden komme att bliva ägare till egendomen, skulle enligt hittills *gällande* regler ändock vid inregistreringen av boupptecknigen efter A arvsskatt hava utgått för äganderätten, i det att skatten hade utmätts, som om äganderätten tillfallit »den eller de, som skolat i egenskap av arvingar eller på grund av testamente såsom ägare tillträda egendomen, därest den tidpunkt, som enligt förordnandet skulle vara i ifrågavarande hänseende bestämmande, inträffat samtidigt med testamentsgivarens död.»

Enligt *föreliggande* förslag åter skall i omförmälda fall vid arvsskattens bestämmande för kvarlåtenskapen efter A visserligen upptagas, såsom ingående i B:s arvsskatt, nyttjanderättens kapitaliserade värde, därför skatt utgöres efter skyldskapsförhållandet mellan A och B. Äganderätten åter lämnas vid detta tillfälle ur räkningen. Först när B:s nyttjanderätt upphör, inträder skattskyldighet för äganderätten.

Upphör B:s nyttjanderätt först med B:s död, upptages egendomen med hela dess värde i *boupptecknigen* efter B. Arvsskatt utgår då för egendomen vid inregistreringen av boupptecknigen efter denne och skatten uträknas efter skyldskapsförhållandet mellan A och den (X), vilken övertager egendomen med äganderätt.

Skulle B hava innehaft nyttjanderätten för annan tid än egen livstid, inträder skattskyldigheten för X, så snart nyttjanderätten upphör och X erhåller full dispositionsrätt till egendomen. Till grund för skattskyldighetens utgörande lägges då *deklaration* av X och skatten uträknas på sätt nyss nämnts.

3) I de fall, varom under 1) och 2) talas, har icke förekommit mera än en person, som innehaft nyttjanderätten mellan A:s frånfälle och X:s tillträde av egendomen.

Av detta förhållande är visserligen icke skattskyldigheten med avseende å äganderätten beroende, men enligt förslaget ställer sig däremot skattskyldigheten för nyttjanderätten olika, om i fallet 1) eller i fallet 2) A skulle hava upplåtit nyttjanderätten till flera.

a) Skulle sålunda A hava upplåtit nyttjanderätten gemensamt eller

successivt till två skilda personer B och C under deras livstid eller annan persons livstid samt äganderätten till viss bestämd person X, skall skatten för nyttjanderätten, såväl vad angår B som C, utgöras vid inregistreringen av bouppteckningen efter A enligt de regler, som angivas i 23 (22) § av författningsförslaget, däri stadgas, att, där nyttjanderätt — vartill i detta sammanhang jämväl hänföres rätt till ränta, avkomst eller annan förmån — tillfallit flera personer att oförändrat utgå så länge någondera av dem lever eller att av dem åtnjutas varefter annan under deras livstid, rättigheten skall anses hava tillfallit den yngste. Är rättigheten avsedd att tillkomma flera personer var efter annan under annan persons livstid, bestämmes skatten, som om rättigheten tillkommit allenast en och därvid den, vars skattskyldighet faller under den högsta skattetariffen.

b) Annorlunda ställer sig saken, om A testamenterat äganderätten till egendomen på sätt i fallet 2) sägs eller på det sätt, att det vid dödsfallet vore ovisst, vem som skulle tillträda egendomen med äganderätt. Då äga nämligen reglerna i 23 (22) § icke tillämpning.

Enligt förslaget skall nämligen i ty fall, om B och C *successivt* innehava nyttjanderätten, vid inregistreringen av bouppteckningen efter A skatt erläggas allenast för kapitaliserade värdet av B:s nyttjanderätt.

Skattskyldigheten för nyttjanderätten blir beroende av skyldskapsförhållandet mellan A och B.

När C tillträder nyttjanderätten på grund av B:s dödsfall, ingår värdet av nyttjanderätten i bouppteckningen efter B och skatten blir beroende av skyldskapsförhållandet mellan B och C. Skulle åter C tillträda nyttjanderätten vid annat tillfälle än vid B:s död, blir C deklarationsskyldig och skatten utmätes efter nu angiven grund.

I stort sett ställer sig alltså saken under nu i skilda fall angivna förhållanden på det sätt, att, om den framtida ägaren av egendomen är redan vid testators död bestämd till viss given person, såsom i 12 § förmäles, utgår skatt för såväl nyttjanderätt som äganderätt vid inregistreringen av bouppteckningen efter testator.

Är den framtida ägaren åter obestämd, såsom i 13 § förutsättes, utgår skatt för nyttjanderätt och äganderätt först vid tillfälle, då sådan rätt tillträdes. Sker tillträdet vid förra innehavarens frånfälle, upptages den rätt, som tillträdes av ny nyttjanderättsinnehavare eller av ägare, såsom tillgång i bouppteckningen efter förre innehavaren. Sker tillträdet vid annan tidpunkt, beskattas nyttjanderätten eller egendomen efter deklaration.

Denna skiljaktighet i fråga om skattskyldigheten såväl med avseende å tiden för dess inträdande som ock med avseende å det därför grundläggande skyldskapsförhållandet beror, framhålla kommitterade, på praktiska skäl. Och anföra kommitterade med avseende å de i 13 § föreslagna bestämmelserna, att någon svårighet att tillämpa vad där föreslagits näppeligen syntes vara att befara, och att statens rätt att erhålla skatt av varje testamentstagares andel av kvarlåtenskapen i förhållande till dess värde för testamentstagaren syntes genom dessa bestämmelser hava erhållit de garantier, som under föreliggande omständigheter kunde anses erforderliga och lämpliga, på samma gång som skattskyldigheten överflyttades på de personer, som rätteligen borde träffas av densamma. *Kommitterade.*

Under framhållande av vad kommitterade sålunda anfört och i anledning av gällande, även i förslaget utan erinran lämnade ordning, enligt vilken dödsbo skall förskjuta all arvsskatt för egendom, som tages i beräkning såsom tillgång i boet efter avliden person, alltså även för äganderätt till egendom, därtill den avlidne enligt 13 § endast haft nyttjanderätt, uttalar statskontoret den meningen, att, även om statskontoret måste giva kommitterade rätt uti deras uttalanden därom, att statens rätt blivit genom de föreslagna bestämmelserna tillgodosedd på bästa sätt, det dock syntes statskontoret, som om man i vissa fall gått väl långt i sina krav på skattebelopps förskotterande av dödsbon efter nyttjanderätts- och avkomsttagare. Rättmätigheten av att pålägga ett sådant dödsbo skyldighet att förskjuta det på *äganderätts*värdet belöpande skattebeloppet torde kunna starkt ifrågasättas. För att icke tala om de fall, där nyttjanderätten måhända varit den dödes enda eller åtminstone huvudsakliga tillgång, skulle det nog ändå ofta inträffa, att det bleve förbundet med stora, mången gång oövervinneliga svårigheter för dödsboet efter en nyttjanderättsinnehavare att åstadkomma det penningebelopp, som erfordrades för den på äganderätten belöpande arvsskatten. *Statskontoret.*

På grund härav och då genom det föreslagna deklarationsförfarandet en utväg öppnat sig att, utan större risk för staten, eftergiva anspråket på skattens förskotterande av nyttjanderättsinnehavares dödsbo i de fall, som angivas dels i sista punkten av första stycket och dels i andra stycket, hemställer statskontoret, att 13 § måtte ändras i syfte att göra skattskyldighet för efterföljande nyttjanderätt ävensom för äganderätt beroende på deklaration.

Statskontorets förslag, enligt vilket alltså deklarationsförfarandet skulle än ytterligare utsträckas, är emellertid icke enhälligt. En reservant har nämligen gjort yrkande i alldeles motsatt riktning. Denne framhåller sålunda, att skillnaden mellan de fall, som avsåges i 12 och 13 §§ och för vilka i förslaget alldeles olika förfaringssätt föreskreves, torde för den stora allmänheten bliva ganska svår att fatta. Den känsla av osäkerhet, som härav alstrades, torde hos den mindre bemedlade, som icke hade råd att anlita någon jurist, kunna väcka oro att genom misstolkning ådraga sig ansvar. I nu gällande stämpelförordning förefunnes visserligen samma svårighet i avseende på tolkningen men hade där mindre betydelse, då behandlingen av de båda fallen i allt väsentligt vore densamma.

Hartill komme, att enligt förslagets 12 § av den, som erhölle äganderätt, skatt kunde komma att utkrävas långt innan han tillträtt egendomen, utan hänsyn till om han hade andra tillgångar eller icke. Och i 13 § mötte stora olägenheter, vare sig kommitterades eller statskontorets förslag antoges. I förra fallet förelåge den av statskontoret anmärkta obilligheten, att dödsbon efter nyttjanderätts- och avkomsttagare pålades skyldighet att förskjuta det på äganderättsvärdet belöpande skattebeloppet. Om däremot, för undvikande av denna obillighet, paragrafen omredigerades på sätt statskontoret föreslagit, så öppnades härigenom ett nytt område för deklarationsförfarandet, och det syntes reservanten klart, att statens rätt icke kunde lika lätt iakttagas genom stämpelbeläggning hos Kungl. Maj:ts befallningshavande av särskilt för ändamålet dit ingiven deklaration som genom stämpelbeläggning hos vederbörande domare av bouppteckning, som i varje händelse skulle till denne inkomma.

Då reservanten vägde dessa olägenheter mot dem, som vore förenade med nuvarande lagstiftning, och som de föreslagna bestämmelserna avsåge att avlägsna, funne han för sin del föreskrifterna i nu gällande stämpelförordning (8 § A 14 punkten och 14 §) vara att föredraga.

Departementschefen.

Utan tvivel är det följdriktigast, sett ur arvsskattesynpunkt, att skattskyldigheten ordnas på sätt nämnts i fallet 3 b) d. v. s. på sådant sätt att skattskyldighet för rättighet eller egendom inträder först vid det tillfälle, då rättigheten eller egendomen får disponeras av den egentligen skattskyldige. För egen del har jag alltså icke något att erinra mot nämnda ordning, såvitt den vunnit tillämpning vid avfattningen av

13 §, där, i fall äganderätten till egendomen testamenterats till någon, som vid testators död icke är personligen bestämd, skattskyldigheten inträder först, då egendomen tillfaller den därtill berättigade. Att såsom nu godtyckligt utmäta skatt för egendom, som om densamma skulle tillfalla en person, vilken vid inregistreringen av bouppteckning måhända är helt utesluten från all rätt till egendomen, betraktades, såsom kommitterade framhållit, redan vid stadgandets tillkomst såsom en nödfallsutväg. När nu en grundligare revision av stämpelskattebestämmelserna förestår, bör emellertid det enligt min mening vara en bland de första åtgärderna att borteliminera ifrågavarande godtycklighet. Även ur fiskalisk synpunkt torde det vara fördelaktigt att vidtaga en ordning, varigenom stämpelskyldigheten för äganderätten icke ordnas, förrän ägarens skyldskapsförhållande till testator blir känd. I de fall, varom här är fråga, torde nämligen i allmänhet den, vilken en gång tillträder egendomen med äganderätt, stå i fjärmare skyldskapsförhållande till testator än den, vilken enligt nuvarande regler vid skattskyldighetens bestämmande anses såsom ägare. Denna min mening stöder jag därpå, att till ifrågavarande kategori arvsfall höra de numera allt talrikare förekommande familjestiftelser, där avkomsten av förmögenheten skall utgå till medlemmarne i en familj i viss angiven ordning och där först, sedan dessa medlemmar, kanske till och med vid omförmälda tillfälle ofödda, avlidit, egendomen med äganderätt tillträdes av därtill berättigad.

Den godtycklighet, varom här talas, gör sig visserligen icke gällande i fall, som avhandlas i 12 §, där fråga är om skattskyldighet för egendom, som skall med äganderätt tillträdas av en utav testator personligen bestämd person. Men principiellt sett borde det dock icke i beskattningsavseende förefinnas någon skillnad i behandlingen av de i 12 och 13 §§ omförmälda fall. Då kommitterade likväl icke ansett sig kunna utsträcka ifrågavarande ordning att gälla de fall, som beröras av 12 §, utan i avseende därå låtit skattskyldigheten för äganderätten inträda redan vid inregistreringen av bouppteckningen efter testator, uppstår frågan, huruvida de praktiska skälen för en dylik skiljaktighet äro mera vägande än behovet av konsekvens i lagstiftningen i förevarande avseende.

Gent emot vad i reservationen vid statskontorets utlåtande anförts, må då till en början framhållas, att skiljaktigheterna i bestämmelserna med avseende å 12 och 13 §§ icke torde bliva för allmänheten besvärande. Det är nämligen i stort sett icke den skattskyldiga all-

mänheten utan domstolarna, som få omsorgen att skilja mellan de olika fallen och därpå tillämpa de skilda bestämmelserna. Svårigheterna komma nämligen till synes vid inregistreringen av bouppteckningarna, då domstolarna för skattläggningens skull verkställa arvskifte och opåminta tillse, att såsom tillgångar upptagas all den egendom och alla de rättigheter, som enligt författningen böra läggas till grund för skattläggningen.

Den princip, som i avseende å arvsskatten fått sitt uttryck i bestämmelserna i 13 §, blir alltså i tillämpningen framför allt besvärande för domstolarna. Om man gör undantag därifrån, såsom föreskrivits i 12 §, sker det för att bereda dessa myndigheter en lättnad i arbetet. Om detta kan göras utan att bereda de skattskyldiga någon nämnvärd olägenhet, synes mig goda skäl tala för en sådan åtgärd.

Vid närmare undersökning, konstaterar man lätteligen, att de vardagliga fallen — eller de, där nyttjanderätten till egendomen disponerats till förmån för viss person t. ex. för efterlevande make och äganderätten till egendomen överlåtits till annan närstående person att till fullo tillträdas vid nyttjanderättsinnehavarens död — återfinnas i 12 §. Får i dessa fall skatt för äganderätt omedelbarligen uttagas, befriades domstolarna från omsorgen att vaka däröver, att vid nyttjanderättsinnehavarens död skatt påfördes dennes bo för egendom, som icke enligt civilrättsliga bestämmelser skulle upptagas i bouppteckningen efter nyttjanderättsinnehavaren.

Ett sådant förfarande torde ej heller vålla de enskilde skattskyldiga några större olägenheter. Skattebetalningen för såväl nyttjanderätt som äganderätt vid inregistreringen av bouppteckningen efter testator bör nämligen i allmänhet i dylika fall vara en mycket naturlig sak, i det att bodelägarna kunna i regel förutsättas stå varandra genom släktskapsförbindelser så nära, att de hava mer eller mindre gemensamma ekonomiska och andra intressen. Ja, man torde måhända kunna säga, att ett förläggande av skattskyldigheten i dylika fall till skilda tidpunkter, skulle vara för den allmänna uppfattningen främmande. Även bör ihågkommas, att i fall som här avses äganderätten, om än begränsad genom därå vilande nyttjanderätt, i verkligheten övergått till den nye ägaren, så att denne kan sälja eller inteckna egendomen eller eljes förfoga över densamma i den omfattning sådant kan ske utan förnärmande av nyttjanderättshavarens behöriga intressen. Arvsskatten för ägaren beräknas ock i förhållande till allenast det värde, egendomen har med frånräknande av nyttjanderättens värde, likasom

skatten för nyttjanderättshavaren beräknas i förhållande till värdet av nyttjanderätten. Var och en av de ifrågavarande testamentstagarna får sålunda omedelbart till boet utgiva så stor del av den förskjutna arvsskatten, som belöper på varderas andel efter andelens antagna verkliga värde för en var av dem vid tiden för dödsfallet. Häri synes icke ligga någon orättvisa mot någondera. På grund härav biträder jag kommitterades förslag till det i 12 § gjorda undantag från den eljest följda principen vid arvsskattens anordning.

Det återstår nu att granska statskontorets anmärkning mot en anordning, varigenom i fall, varom i 13 § sägs, boet skall förskottera skatt för nytillträdande innehavare av rättighet eller egendom, därtill den döde allenast haft nyttjanderätten.

Såsom jag redan antytt, skall nämligen i fallet 3 b) nyttjanderätt för C upptagas såsom tillgång i boet efter B och äganderätten för X upptagas såsom tillgång i boet efter C.

Följden härav blir, att B:s dödsbo får förskjuta skatt för kapitaliserade värdet av den nyttjanderätt, som tillkommer C, och C:s dödsbo i sinom tid skatten för den äganderätt, som tillkommer X.

En sådan förskottsanordning skulle, framhåller statskontoret, kunna undvikas, om deklarationsförfarandet utsträcktes till nu förevarande fall d. v. s. att skattskyldighet för B liksom för C grundades på deklaration från deras sida.

Ehuru till synes en enkel och med förslaget i övrigt konsekvent anordning, anser jag mig likväl av praktiska skäl icke böra göra en avvikelse från kommitterades förslag i ifrågavarande avseende. Först genom ett bifall till statskontorets förslag skulle nämligen kunna inträda den villrådighet hos allmänheten i fråga om skattskyldighetens fullgörande, varom reservanten i statskontoret talat.

Man får nämligen icke förbise, att de skilda testamentariska förordnanden, som omnämnas i 12 och 13 §§, ofta nog komma att stå varandra mycket nära. Under sådana förhållanden blir skillnaden dem emellan hos den stora allmänheten ofta nog icke fullt skönjbar. Skulle man nu i ena fallet förbinda stämpelplikten med boupptecknings inregistrerande, nämligen då fråga är om tillämpning av bestämmelserna i 12 §, men i andra, kanske till det yttre ganska likartade fall, göra stämpelplikten beroende på deklaration, kunde man lätteligen vålla en villrådighet eller måhända giva anledning till förbiseenden från de skattskyldiges sida, som ur fiskaliska liksom andra synpunkter icke kunde lämnas obeaktade. Och då härtill kommer, att deklarationsförfarandet å ifrågavarande område dock är en nyhet, som behöver sin

tid för att intränga i folkmedvetandet, håller jag före, att försiktigheten bjuder att i *alla* de fall, där rättighet eller egendom, varom här är fråga, övergår till annan i sammanhang med innehavares dödsfall, sålunda jämväl i de fall, som avses i 13 §, tillsynen över stämpelpliktens fullgörande lägges å domstolarna. Och detta bleve ju fallet, om, såsom kommitterade föreslagit, nyttjande- och äganderätt, varom nu är fråga, toges i beräkning vid uträknande av skatteplikten i sammanhang med inregistrerande av bouppteckning.

Även torde böra framhållas, hurusom de av statskontoret antydda svårigheterna för dödsboet efter en nyttjanderättsinnehavare att åstadkomma det penningbelopp, som erfordrades för den på äganderätten belöpande arvsskatten, i de fall, där dessa svårigheter kunde anses vara av någon större betydelse, på det hela taget kunna undvikas genom begagnandet av den rätt till anstånd med skattens erläggande, som blivit för sådana fall medgiven. Härtill kommer, att, där äganderätten beräknats såsom tillgång i den avlidnes bo, den som efter den avlidne skall övertaga tillgången kan räknas, om icke såsom delägare i dödsboet i civilrättslig mening, dock såsom intresserad i boet för sin andel i dess tillgångar och helt naturligt är skyldig att i sin mån underlätta boets uppgift att anskaffa och betala arvsskattebeloppet. Denna invändning mot den av kommitterade föreslagna anordningen synes mig därför icke heller vara av den betydenhet, att jag med anledning av densamma skulle se mig nödsakad att avvika från kommitterades, som jag finner, mycket väl avvägda förslag i denna del.

Omfattningen av statens rätt till arvsskatt.

Sedan jag talat om vissa grunder för arvsskatten, övergår jag att nämna några ord om arvskattens räckvidd samt erinrar i sådant avseende om Riksdagens år 1901 framställda begäran om utredning rörande skattskyldighet för egendom, som utländsk undersåte efterlämnade i Sverige, och för egendom, som svensk undersåte efterlämnade i utlandet.

Vid behandlingen av denna fråga redogöra kommitterade till en början för utländsk lagstiftning i ämnet samt framhålla därvid, att två olika huvudprinciper komma i den utländska lagstiftningen till tillämpning: personalitetsprincipen och territorialitetsprincipen. Enligt den förra vore det arvlåtarens personliga förhållande till staten, som bleve avgörande. Därvid kunde hänsyn tagas antingen till arvlåtarens medborgarskap eller till hans hemvist vid dödstillfället. Enligt territorialitetsprincipen vore platsen för egendomens befintlighet avgörande.

Sällan torde dock, framhålla kommitterade, någon av dessa principer vara allenahärskande inom något lands arvskattelagstiftning. Terri-

torialitetsprincipen komme nästan överallt till användning beträffande fast egendom. Beträffande lös egendom vore personalitetsprincipen i någon av dess angivna former den företrädesvis tillämpade.

Sedan kommitterade vidare återgivit innehållet i Riksdagens omförmälda skrivelse, lämna kommitterade en utförlig motivering för sitt eget förslag.

I huvudsaklig anslutning till de i riksdagsskrivelsen gjorda uttalanden, hava kommitterade därvid, för att begagna statskontorets sammanfattning av kommitterades motivering, såsom sin mening i föreliggande fråga angivit:

att från principiell synpunkt arvsskatt icke bör utgå för samma egendom till mer än ett land, men att, intill dess internationell överensstämmelse kan uppnås, för varje land måste fastställas de regler, som där anses riktiga;

att, beträffande fast egendom, dennas belägenhet inom eller utom landet bör vara avgörande för frågan, huruvida arvsskatt skall för densamma erläggas till svenska staten eller icke, utan hänsyn till huruvida arvlåtaren är svensk eller utländsk medborgare eller bosatt inom eller utom landet;

att samma skäl, som tala för den i 1910 års förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt stadgade skattskyldighet under alla förhållanden för förmögenhet, som utgör beståndsdel av anläggnings- eller driftkapital för företag, som här i riket bedrives, ävensom aktier eller andelar i sådant företag, även böra tillmätas avgörande betydelse i fråga om deras arvsbeskattning;

att, vidkommande arvsbeskattning i övrigt av lös egendom, arvlåtarens domicil vid tiden för dödsfallet bör vara avgörande, vadan svenska staten bör uttaga arvsskatt av all den lösa egendom, som efterlämnas av en person, som vid dödsfallet varit eller bort vara här mantalsskriven;

att emellertid den svenska lagstiftningen bör låta det skatteanspråk, som den svenska staten gör gällande med avseende på utomlands befintlig lös egendom, träda tillbaka för det anspråk på skatt för samma egendom, som framställes av den stat, där arvlåtaren varit domicilierad, så att skatt, erlagd för lös egendom i utlandet, skall avdragas från den skatt, som för samma egendom här skall erläggas;

samt att här i riket nedlagd förmögenhet alltid bör anses såsom här befintlig, även om de handlingar, som grunda eller utgöra bevis om rättighet till densamma, finnas i utlandet.

De av kommitterade sålunda uttalade grundsatser, mot vilka å

min liksom statskontorets sida ingenting är att erinra, hava vunnit tillämpning vid avfattningen av författningsförslaget i hithörande delar; och kommitterade förklara sig därvid hava tagit hänsyn till vad ingångna fördrag med främmande makter i förevarande avseende innehålla.

Skatt för gåva.

Den mest framträdande nyheten i det föreliggande förslaget äro, såsom redan antytts, bestämmelserna rörande skatt för gåva.

Genom den ändring, som på Kungl. Maj:ts förslag av 1911 års Riksdag beslutades i avseende å bestämmelserna om skatt för gåva och som innebar, att värdet av gåva, som inom viss kortare tid före arvlåtarens dödsfall givits till arvinge eller testamentstagare, skulle för skattskyldighetens bestämmande sammanräknas med värdet av samma arvinges eller testamentstagares andel av kvarlåtenskapen efter givaren samt att stämpelavgiften därvid skulle beräknas som om allt vore på en gång arvfallet, infördes i lagstiftningen till en viss del de grundsatser för gåvoskatten, som kommitterade velat i större omfattning göra gällande. Däremot lämnades vid detta tillfälle de hittills gällande bestämmelserna angående stämpelavgift för gåva i övrigt orubbade. Nämnda bestämmelser äro som bekant föga omfattande och likväl, även inom det begränsade området, allt annat än effektiva. Skatten för gåva av såväl fast som lös egendom utgår enligt nu gällande allmänna stämpelförordning med 60 öre för varje fulla 100 kronor av egendomens värde, då egendomen givits till skyldeman i rätt nedstigande led, samt med en krona 60 öre i andra fall. För gåva av fast egendom uttages skatten genom stämpelbeläggning å fångeshandlingen, då lagfart å egendom sökes. Gåva av lös egendom beskattas endast, då avhandling därom upprättas, och uttages genom stämpel å sådan avhandling.

Gåvoskattens släktskap med arvsskatten hade icke undgått departementschefens uppmärksamhet vid tillstyrkandet av propositionen till 1910 års Riksdag om höjning av arvsskatten. Vid tillstyrkande av samma proposition anförde han nämligen, hurusom vid anordnande av arvsskatt icke finge lämnas obeaktad benägenheten att genom gåvor med varm hand undandraga förmögenhet arvsbeskattningen. Denna benägenhet växte tydligtvis med ökning av nämnda beskattning. De åtgärder, som till mötande härav i flera länder vidtagits, avsåge mindre att direkt höja stämpelskyldigheten för gåva än att till arvsskattepliktig egendom hänföra gåvor, som den avlidne i livet bortgivit. Sålunda föreskreves, att dylik gåva, given viss tid, i regel högst 5 år, före dödsfallet, skulle inräknas i kvarlåtenskapen, såvitt anginge skattskyldigheten. Även om faran för att arvsskattebestämmelserna eljest

skulle förlora i värde icke torde vara så synnerligen stor, syntes dock behövligt att jämväl hos oss stadganden i omförmälda riktning lämnades. Bestämmelser härom hade departementschefen tänkt sig böra införas i samma författning som stadgandena om arvsskatten; och syntes honom lämpligt, att gåvostämpeln, oavsett dess förhållande till arvsskatten, i nämnda sammanhang underkastades särskild granskning. Under dåvarande förhållanden kunde förslag i ämnet icke föreligga utarbetat förrän till 1911 års Riksdag. De dispositioner dessförinnan, som kunde hava träffats i det av departementschefen angivna syfte, torde i stort sett, vad staten vidkomme, icke bliva av någon nämnvärd betydelse. I varje fall torde nämligen den tid före dödstillfället, inom vilken av den avlidne i livstiden given gåva skulle räknas till arvslott och sålunda lika med kvarlåtenskapen drabbas av bouppteckningsstämpeln, komma att omfatta över ett år.

I den skrivelse, där Riksdagen anmälde sina beslut i anledning av nyssnämnad proposition, framhävde Riksdagen för egen del angelägenheten av att förslag i ämnet om möjligt förelades 1911 års Riksdag.

En ytterligare påminnelse om behövligheten härav framkom genom en skrivelse från justitieombudsmannen. I skrivelse av den 29 april 1910 redogjorde han nämligen för ett fall, där ett försök, som det synes, med framgång gjorts att kringgå nuvarande bestämmelser angående skatt för gåva. En gåva av lös egendom hade givits i tillkallade vittnens närvaro, inför vilka givaren muntligen tillkännagivit de vid gåvan fästa villkoren. Vittnena hade därefter blivit hörda inför domstol över vad sålunda förefallit. Domstolen hade beslutit stämpelbelägga vittnesattesten såsom gåvobrev och vägrat att utan likvid för stämpeln, vilken skulle debiteras å utdrag av protokollet över vittnesförhöret, utlämna vare sig protokollsutdraget eller vittnesintyget. Den, som föranstaltat om vittnesförhöret, hade i anledning härav i en till justitieombudsmannen ingiven skrift, under framhållande av, bland annat, att gåvan ifråga varit muntlig samt att vittnesintyget ingalunda kunde likställas med en avhandling om gåva, anhållit att bliva förhjälpt till sin rätt att utan stämpels erläggande utbekomma berörda handlingar. I avgiven förklaring vidhöll domstolen sin uttalade mening beträffande stämpelskyldigheten, men förklarade sig, därest justitieombudsmannen hyste annan uppfattning i frågan, vara beredd att till vederbörande omedelbart utlämna handlingarna utan annan avgift än protokollslösen. Av ett vid förklaringen fogat utdrag av protokollet över vittnesförhöret, vilket protokollsutdrag finnes bilagt justitieombudsmannens skrivelse, framgår, att den bortskänkta egendomen haft det värde, att om gåvo-

handling däröver upprättats, den ostridigt bort beläggas med stämpel till ett belopp av mer än 2,800 kronor. Vid prövning av detta ärende hade justitieombudsmannen funnit, att ovanberörda handling icke borde förses med stämpel, såsom vore den en avhandling om gåva; och hade justitieombudsmannen underrättat domstolen om denna sin uppfattning.

Kommitterade

För egen del hava kommitterade därjämte framhållit, att en annan utväg att undgå stämpel för gåva av lös egendom även låge ganska nära till hands. Gåvan kunde nämligen göras genom en avhandling, som hade form av köp, byte eller lega, men i verkligheten på grund av förhållandet mellan de å ömse sidor lämnade vederlag icke vore annat än gåva. Den närmaste uppgiften beträffande gåvostämpeln bleve sålunda för kommitterade att se till, att densamma, i vad den avsåge gåva av lös egendom, måtte göras i möjligaste mån effektiv.

Vad kommitterade själva anfört med avseende å sitt förslag i förevarande delar tillåter jag mig nu att återgiva.

Efter att hava redogjort för vissa främmande länders lagstiftning i ämnet anföra sålunda kommitterade:

»Det har därvid stått klart för kommitterade, att en anordning måste träffas, varigenom skatten kan uttagas oberoende av huruvida någon handling rörande gåvan upprättas eller icke. En sådan anordning hava kommitterade funnit i det ovan omförmälda deklarationsförfarandet. Förslaget innebär i denna del, att en var, som mottagit gåva, därför skatt skall utgå, skall vara skyldig att inom viss tid efter mottagandet till vederbörande myndighet avgiva deklaration till ledning vid skattens bestämmande. Denna bestämmelse, vars behöriga tillämpning kommitterade ansett sig hava betryggat genom böter för uraktlåten deklaration, varom förslaget innehåller stadgande, bereder möjlighet att uttaga skatt för gåva av lös egendom vare sig avhandling därom upprättas eller icke.

För att förhindra att genom fingerat köp, byte, lega eller annat sådant avtal gåvoskatten kringgås, hava kommitterade föreslagit en bestämmelse, vars ordalydelse med en mindre avvikelse är hämtad från konkurslagens 36 § 1 mom. och som innebär, att, därest av missförhållandet mellan de å ömse sidor utfästa villkor är uppenbart, att avtalet huvudsakligen har egenskap av gåva, skattskyldighet inträder såsom för gåva.

Med de sålunda föreslagna bestämmelserna torde möjlighet vara beredd att utveckla gåvobeskattningen på sätt, som med hänsyn till arvsbeskattningen eller eljest må finnas önskvärt.

Med avseende på det berörda förhållandet till arvsbeskattningen

torde då till en början vara klart, att den beskattning av gåva, som skall kunna fylla sitt syfte att förebygga arvsskattens kringgående, måste röra sig med samma skattesatser, som tillämpas vid arvsskatten. Vare sig skattskyldigheten för gåva hålles inom snäva gränser eller får en vidsträckt omfattning, alltid måste densamma därför regleras efter samma tariffer som arvsskatten. I överensstämmelse härmed är också kommitterades förslag avfattat.

Frågan gäller härefter, huruvida, med hänsyn till de högst väsentliga höjningarna av skatten för gåva, vilka sålunda innefattas i kommitterades förslag, någon begränsning bör företagas, så att icke alla gåvor bliva föremål för skatt.

Med hänsyn därtill att gällande stämpelförordning beskattar all gåva, så snart avhandling därom upprättats, ligger det närmast till hands att se till, huruvida även under förutsättning, att beskattning sker vare sig avhandling upprättats eller icke, en allmän beskattning utan inskränkningar kan anses lämplig.

De invändningar, som kunna tänkas framställda mot en beskattning, som gäller all gåva, torde kunna hänföras till två olika synpunkter. Ur den ena av dessa ser man i gåvobeskattningen ett oberättigat och förhatligt intrång i det enskilda livets förhållanden. De ytterst ofta förekommande gåvorna släktingar och vänner emellan, särskilt vid vissa högtider eller bemärkelsedagar i det privata livet, finner man icke komma offentligheten vid; och man vill för en oinskränkt beskattning av gåva icke godtaga analogien från den förmögenhetsöverflyttning, som beskattas genom arvsskatt. Att död mans efterlämnade kvarlåtenskap skall uppgivas för offentlig myndighet och beläggas med skatt, har ingått i det allmänna rättsmedvetandet. Men att, där någon under levande livet, i det fria valet mellan att själv behålla eller bortgiva viss egendom, väljer det senare alternativet, uppgift om gåvan skall lämnas till offentlig myndighet och skatt erläggas, det har man svårt att förlika sig med.

Ur en annan rent praktisk synpunkt invänder man, att gåvor till allmännyttiga och välgörande ändamål icke böra beskattas. Det ligger, säger man, i statens intresse, att företag, som arbeta för dylika ändamål, bliva tillgodosedda med frivilligt understöd; men en beskattning härav kunde med skäl befaras avhålla mången från att skänka till sådana ändamål. Man framhåller särskilt fall, då för ett visst syfte en bestämd summa är erforderlig, vilken någon kunde vara villig att skänka; då utgiften för skatten komme till, kunde det hända att hela gåvan utebleve. I samma syfte påpekas, hurusom, om staten avstår från skatt

på gåvor för ifrågavarande ändamål, detta icke behöver innebära, att den egendom, som bortgives, kommer att undgå en skatt, som eljest skulle hava drabbat densamma. Man kan nämligen icke utan vidare antaga såsom självfallet, att ifrågavarande egendom, om den icke bortgives, finnes kvar, då arvsskatt för densamma skulle komma i fråga.

De sålunda anförda invändningarna torde icke kunna frånkännas betydelse, och det gäller sålunda att se till, i vad mån de böra föranleda inskränkning i gåvobeskattningen. Därvid måste man emellertid i främsta rummet se till, att icke det syfte förfelas, vars förverkligande närmast avsetts med den kommitterade anbefallda revisionen av gåvostämpeln, nämligen syftet att förebygga arvsskattens kringgående.

Inskränkning av gåvobeskattningen med hänsyn till berörda invändningar kan tänkas genomförd på två olika sätt, antingen så att beskattningen inskränkes att gälla endast vissa slag av gåvor eller ock så att allmän gåvobeskattning uppställes såsom princip, från vilken avvikelser stadgas genom undantag för vissa slag av gåvor.

Det förra sättet tillämpas, såsom ovan erinrats, i den norska och den danska lagstiftningen och förekommer i skilda former, därvid man på olika sätt sökt angiva de fall, då gåva kan anses innebära ett kringgående av arvsskatt. Man har därvid, såsom ock den ovan lämnade redogörelsen för vissa främmande länders lagstiftning utvisar, gått så tillväga, att man föreskrivit, att vid uttagande av arvsskatt samma skatt som för arv skall uttagas för vissa slag av gåvor.

Efter prövning av de olika sätt, som försökts för åstadkommande av en sådan begränsning, måste kommitterade till en början taga bestämt avstånd från tanken att åt vederbörande myndighet överlämna att i det individuella fallet söka utforska, huruvida den, som gjort gåvan, haft för avsikt att därigenom undvika arvsskatt. Utom det att för en sådan undersökning sällan några hållpunkter torde finnas, måste densamma ovillkorligen få en synnerligen förhatlig karaktär, allrahelst den finge till föremål viljeyttringar av en person, som vid tidpunkten för undersökningens verkställande vore död.

Om man begränsar skattskyldigheten till sådana gåvor, som givits för dödsfalls skull eller i förskott på arv eller därvid givaren förbehållit sig att under sin livstid eller under viss tid behålla egendomen i sin besittning eller uppbära avkomsten därav, så torde man därmed visserligen ernå, att en del gåvor, som ostridigt böra beskattas, också drabbas av skatt, men ingalunda lyckas träffa ens tillnärmelsevis alla de gåvor, som kunna tänkas givna i syfte att undgå arvsskatten. Att ytterligare bland beskattningsbara gåvor upptaga sådana, som givits under viss

tid av ett, två eller flera år före givarens död, har icke heller synts kommitterade tilltalande. En sådan gräns har ju en rent tillfällig karaktär och skulle säkerligen träffa synnerligen ojämnt. En man, som i sin ålders sena höst, i tanke att han icke har långt kvar att leva, skänker bort en del av sin förmögenhet, men sedan oförmodat kommer att leva ännu åtskilliga år, skulle för berörda förmögenhetsdelar undgå beskattning, under det att gåvor, gjorda av en ung man utan minsta tanke på döden, skulle bliva föremål för skatt, därest givaren kort därefter, kanske till följd av olyckshändelse, miste livet. En begränsning, som kan få sådana verkningar, anse sig kommitterade icke böra förorda för avgörande av en så viktig fråga, som den, huruvida en gåva bör beskattas eller icke. Emellertid hava kommitterade icke tilltrott sig att alldeles lämna åsido det förhållandet, att gåva, som inom viss kort tid före arvlåtares dödsfall givits till arvinge eller testamentstagare, kan hava skett i syfte att åstadkomma lindring i arvsbeskattningen, och hava fördenskull i förslaget upptagit stadgande, att till skattepliktiga gåvor åt arvingar eller testamenttagare, som skett inom två år före arvlåtares dödsfall, skall tagas hänsyn vid beräkning av skatten å gåvotagarnas arvsandelar.

Ungefär samma invändningar torde kunna göras mot andra möjligheter att begränsa skattskyldigheten till vissa kategorier av gåvor.

Det gäller därför att se till, huruvida det andra av ovan omförmälda sätt att begränsa skattskyldigheten leder till bättre resultat. Uppgiften är med andra ord att undersöka, om man, med uppställande av allmän skattskyldighet för gåva såsom grundsats, kan genom undantag härifrån taga behörig hänsyn till de invändningar mot en sådan beskattning, som ovan anförts.

Vad beträffar de anspråk på inskränkningar, som framställts huvudsakligen ur synpunkten, att staten icke bör göra onödiga intrång i det enskilda livets förhållanden, torde man kunna tillfredsställa dem genom att från skattskyldighet undantaga sådana slag av gåvor, som kunna sägas ofta förekomma släktingar eller vänner emellan.

De invändningar, som, enligt vad ovan anförts, blivit gjorda ur synpunkten av vissa gåvotagares intresse, torde utan större svårighet kunna avvärjas genom att från skattskyldighet undantaga vissa samfund, inrättningar, föreningar och andra juridiska personer, vilka verka i välgörande syfte, eller ock för ändamål, som för den kulturella utvecklingen inom landet, vare sig den ideella eller den materiella, kunna anses vara av allmännare betydelse.

Kommitterade hava sålunda kommit till det resultatet, att skatt

på gåva utan inskränkning till vissa slag av gåvor bör i vår lagstiftning bibehållas såsom princip samt att härifrån undantag ur två olika synpunkter böra stadgas. I sådant hänseende innefattar kommitterades förslag undantag dels i fråga om den objektiva skattskyldigheten, dels ock i fråga om den subjektiva.

Med hänsyn till gällande föreskrift om lagfartsstämpel vid fast egendoms övergång såsom fideikommiss eller på grund av testamente torde enahanda stämpel för gåva av fast egendom böra bibehållas. Givet är emellertid, att kommitterades förslag i fråga om skatt för gåva bör föranleda upphörande av det tillägg av en krona till den vanliga lagfartsstämpeln, som för närvarande uttages i de fall, då fast egendom gives åt annan än skyldeman i rätt nedstigande led.

Slutligen gäller det att även beträffande skatt för gåva avgöra frågan, vad som bör utgöra föremål för den svenska statens anspråk på sådan skatt. Under det att arvsskatten är en förmögenhetsskatt, står skatt för gåva närmare inkomstskatten. Det synes därför vara naturligast att i fråga om skatt för gåva låta mottagarens förhållande till staten vara avgörande för frågan, huruvida beskattning bör ifrågakomma eller icke. I överensstämmelse med denna grundtanke torde svensk medborgare ävensom utlänning, som är eller bör vara här i riket mantalsskriven, böra vara skattskyldiga för av dem mottagna gåvor, dock med den inskränkning, att skatt icke synes böra utkrävas av utlänning för gåva av egendom utom riket.

I chefens för finansdepartementet ovan berörda anförande till statsrådsprotokollet den 14 maj 1910 uttalades, såsom kommitterade i början av detta betänkande erinrat, att det borde tagas under övervägande, huruvida stadgandena beträffande gåvostämpeln borde bibehållas i allmänna stämpelförordningen eller inarbetas i författningen om arvsskatt. I betraktande därav att, enligt kommitterades förslag, skatten för gåva skall vara underkastad samma tariff och i det hela även i övrigt enahanda bestämmelser som arvsskatten, är det givet, att de bestämmelser, som äro avsedda att reglera skatten för gåva, i förslaget fått sin plats i samma förordning, som behandlar arvsskatten.»

Statskontoret. Statskontoret förklarar sig icke hava någonting att erinra mot de principer, på vilka kommitterades förslag till gåvobeskattning är byggdt. I själva verket, säger statskontoret, äro de ju icke heller främmande för vår skattelagstiftning, även om de, beträffande skatt för gåva av lös egendom, helt visst skola förefalla allmänheten såsom nyheter. En annan sak är, att dessa principer med här föreslagna skatte-

satser naturligtvis skola komma att göra sig kännbara i en helt annan grad än vad hittills varit fallit. Om själva skattesatserna må man hava vilken mening som helst, man måste dock erkänna riktigheten av kommitterades uppfattning därom, att det är nödvändigt att å detta område röra sig med samma skattesatser, som tillämpas å arvsskatten.

Departementschefen.

Med frågan om beskattning av gåva är man otvivelaktigt inne på ett område av långt mera grannlaga natur än de flesta andra beskattningsområden. Visserligen har sagda beskattning, såsom nyss framhållits, huvudsakligen till ändamål att komplettera arvsskatten. Kunde den inskränkas härtill, vore ju däremot ur grannlagenhetssynpunkt mindre att erinra. Men såsom kommitterade framhållit, kan ändamålet med arvsskatten svårligen vinnas, utan att beskattningen utsträckes att i princip omfatta alla gåvor. Erfarenhet och kommitterades uttalanden giva uppenbarligen vid handen, att vägarna att kringgå en skatt för gåva äro många, och säkerligen bleve de ej färre, om efter uppdelning av gåvorna i vissa klasser en eller annan klass bleve skattefri. Jag har därför, såsom jag redan uttalat, ansett att skattskyldigheten för gåva bör utsträckas än vidare och därvid funnit mig kunna i huvudsak ansluta mig till det förslag i ämnet, som kommitterade framlagt. Under sådana förhållanden tvingas man emellertid att låta beskattningen omfatta transaktioner, som i hög grad beröra privatlivet och till sin natur ofta nog äro av beskaffenhet att av fullt förklarliga familjehänsyn böra undandragas offentligheten. Det kan ju ur samhällelig synpunkt icke vara på sin plats att genom beskattningsåtgärder motverka dylika transaktioner. Lagstiftningen måste i stället anpassas så, att densamma icke träder befogade privata intressen för nära, när dessa intressen icke i och för sig i något avseende konkurrera med beskattningen. Tvärtom skulle man kunna säga, att ju mera lagstiftningen i detta fall tager hänsyn till nämnda privata intressen, med så mycket större villighet skall allmänheten finna sig tillrätta med de nya skatteförhållandena. Vad detta kan betyda ur fiskalisk synpunkt, torde jag icke behöva närmare angiva.

Med dessa av mig nu angivna synpunkter har jag icke kunnat finna annat än såsom en lucka i förslaget saknaden av bestämmelser, som skydda deklarationer om gåva från offentliggörande.

Å andra sidan torde hemlighållandet icke behöva omfatta alla på deklarationen grundade förhållanden. Ur kontrollsynpunkt skulle sådant måhända ej heller vara att förorda. Man torde taga tillräcklig hänsyn till vad grannlagenheten fordrar, om man inskränker sig att giva den

offentlighet, som åtföljer Kungl. Maj:ts befallningshavandes å tjänstens vägnar förda protokoll eller anteckningar, åt gåvotagares namn och skattens belopp i varje förekommande fall. Det är nämligen icke uppgifter i dessa hänseenden utan uppgifter om givare samt gåvas natur och belopp, som ur förenämnda synpunkt böra, där icke givaren annorlunda medgiver, skyddas mot offentliggörande.

Enligt min mening bör alltså Kungl. Maj:ts befallningshavande föra förteckning, innefattande gåvotagare och skatt. Denna förteckning jämte deklaration skulle sedermera för granskning insändas till vederbörande hovrätt. Genom ett dylikt förfarande och då nyssnämnda anteckningar bliva för en var tillgängliga, har den kontroll över deklarationsskyldighetens fullgörande, som från det allmännas synpunkt må anses erforderlig, också vunnits.

Bestämmelser i nu angivet syfte hava dels införts i en ny §, som erhållit nr 41, dels ock erhållit uttryck genom viss ändring av förutvarande 51 § 2 mom., en §, som i det inom finansdepartementet utarbetade förslaget har nr 53.

Syftet med mitt förslag skulle emellertid icke enbart genom nämnda bestämmelser vinnas. För sådant ändamål måste nämligen införas ett stadgande i tryckfrihetsförordningen, varigenom deklarationer om gåfva liksom deklarationer till direkt beskattning undandragas offentligheten. Det är under förutsättning, att en sådan lagändring, vilken chefen för justitiedepartementet efter samråd med mig ämnar föreslå, kommer till stånd, som jag finner mig kunna biträda den eljest mycket lämpliga anordningen med deklarationsförfarandet å ifrågavarande område.

Såsom nyss antyddes, utgår förevarande förslag från principen, att alla gåvor äro beskattningsbara. De undantag, som under sådana förhållanden göras, måste enligt sakens natur bliva ganska omfattande.

Emot kommitterades därutinnan gjorda förslag i 32 (31) § eller, vad angår den subjektiva skattskyldigheten, har jag ingen erinran att göra. Vad däremot angår den objektiva skattskyldigheten synas mig undantagen väl snäva. Kommitterade hava i 33 (32) § föreslagit, att skattskyldighet icke skall äga rum för

a) gåva av möbler, husgeråd och andra lösören, som äro avsedda för gåvotagarens eller hans familjs personliga bruk eller till prydande av offentliga byggnader eller deras förseende med inredning;

b) vad någon erhållit under form av periodiskt understöd eller såsom bidrag till undervisning eller uppfostran;

c) annan gåva, vars värde icke överstiger ettusen kronor; dock

att, där gåvotagaren av samma givare inom loppet av två år erhåller flera sådana gåvor, skattskyldighet inträder, så snart gåvornas sammanlagda värde överstiger ettusen kronor.

De av kommitterade under a) och b) föreslagna bestämmelserna hava redan genom den av 1911 års Riksdag beslutade ändringen av 8 § stämpelförordningen erhållit en något vidare omfattning, vilken jag finner tillfredsställande. Jag har därför icke anledning att i denna del göra annat uttalande, än att jag ställer mig på samma ståndpunkt, som Riksdagen i detta avseende intagit.

Beträffande förslaget under c) kom detsamma icke under omprövning i sammanhang med nyss omnämnda ändringsförslag. Det synes därför vara i sin ordning, att jag mera utförligt uttalar min mening i denna fråga.

Genom den begränsning i skattskyldigheten för gåva, som göres under c), hava kommitterade afsett att från skatteplikt undantaga gåvor av mindre värde. En sådan gräns måste ju bliva mer eller mindre godtycklig. Just med avseende härå och frågans egen öntålighet torde ej blott klok försiktighet utan även nödig hänsyn till de skattepliktiga själva bjuda att sätta gränsen hellre något för högt för ett eller annat speciellt fall än att genom en snäv begränsning under skatten draga ett stort flertal gåvor, som, jag skulle vilja säga, icke äro av skattepliktig natur.

Sammanläggning av gåvor, givna under viss kortare tidrymd, är ur skattesynpunkt nödvändig till förekommande av skattens ineffektivitet. Men denna sammanläggning har dock därjämte den skuggsidan, att ett antal mindre gåvor, givna utan syftemål att undandraga staten skatten, falla inom gåvoskattens räckvidd. Enligt kommitterades förslag skulle gåvor, givna av samma givare under loppet av två fortlöpande år, gå i skatt, om gåvornas sammanlagda belopp uppginge till 1,000 kronor.

En något högre gräns skulle helt säkert göra skatten, redan på förhand impopulär, lättare att fördraga, utan att statens fiskaliska intressen genom gränsflyttningen komme att bliva i nämnvärd mån lidande. Man får nämligen icke förbise, att vid gåvor, varom här är fråga, dock väl i allmänhet skyldskapsförhållandet mellan givare och gåvotagare åt den senare medför förmånen att behandlas efter billigaste skatteklass. Till dessa skäl för uppflyttning av skattegränsen kommer därjämte andra icke mindre vägande. Understöd, som lämnas närstående eller andra till levnadsuppehälle, torde väl ofta nog överstiga 500 kronor om året. Skulle nu dylika bidrag icke utgå i form av periodiskt under-

stöd, bleve gåvotagaren genom sammanläggningen av gåvor skattepliktig för bidragen. Och dylika fall äro helt säkert icke sällsynta. Sådant skulle nämligen föreligga, så snart givaren vore i den ekonomiska ställning, att han varken kunde eller ville, vare sig tyst eller uttryckligt, utfästa sig till årligt understöd, utan gåve av sina inkomster i mån af tillgång.

Med avseende av vad jag sålunda anfört, synes det mig, som om det skattefria maximum borde bestämmas till åtminstone 2,000 kronor.

Det återstår att i detta sammanhang beröra frågan om den retroaktiva verkan, som i visst fall bör givas åt de föreslagna bestämmelserna.

Såsom förut framhållits, har i kommitterades förslag såsom regel fastslagits, att vid bestämmande av arvsskatt eller skatt för gåva sammanläggning skall ske av gåvor, som givits arvinge eller testamentstagare eller annan person under de två senaste åren före arvlåtarens eller testators död eller före mottagandet av den gåva, varom vid tillfället närmast är fråga.

I övergångsstadgande, som fogats till författningsförslaget, förordnas emellertid, att vad i nämnda avseende stadgats därom, att vid skatts beräkning hänsyn skall tagas till vissa tidigare gjorda gåvor, icke skulle äga tillämpning å gåva, som fullbordats, innan förordning i ämnet trätt i kraft. Kommitterade hålla nämligen före, att ifrågavarande i författningen givna bestämmelser icke böra erhålla retroaktiv verkan med avseende å gåvor, som skett före nyssnämnda tidpunkt.

Vid framläggandet för 1911 års Riksdag av sitt förslag till ändringar av 8 och 50 §§ av stämpelförordningen föreslog Kungl. Maj:t, att vad i 8 § 26 mom. stadgades därom, att vid stämpelavgifts beräkning hänsyn skulle tagas till vissa tidigare gjorda gåvor, icke skulle äga tillämpning å gåva, som fullbordats före den 20 april 1911, ej heller för annan gåva, som fullbordats innan den nya förordningen trädde i kraft, försåvitt stämpelavgift för gåvan utgjorts. Riksdagen, som godkände vad Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit, beslöt sålunda att det åberopade stadgandet icke skulle äga tillämpning å gåva, som fullbordats före den dag, då förslaget till Riksdagen inkommit. I överensstämmelse med den principiella uppfattning, som ligger till grund för Riksdagens ifrågavarande beslut, har jag nu föreslagit, att de nya bestämmelserna i 33 § c) och 36 § därom, att vid gåvoskattens beräkning hänsyn skall tagas till vissa tidigare gjorda gåvor, icke skola äga tillämpning å gåva, som fullbordats före den dag då

nu föreliggande förslag inkommer till Riksdagen. Med avseende å beräkning av skatt för gåva, som avses i 26 §, har jag däremot bibehållit nu gällande bestämmelser.

Slutligen tillåter jag mig ifrågasätta införandet av ett par förtydligande stadganden i författningsförslaget.

Skatten för gåva är, som redan angivits, ordnad i överensstämmelse med arvsskatten, som beräknas särskilt för sig för varje arvslott i ett givet dödsbo. Enligt sakens natur skall alltså, om fråga samtidigt uppstår om beskattning av flera av skilda givare givna gåvor vid skattens bestämmande gåva eller gåvor från varje särskild givare bilda ett skatteobjekt. Emellertid torde det måhända vara lämpligt att detta uttryckligen angives i författningen; och har jag i anledning härav infört bestämmelse i sådant syfte i 36 (35) §.

Vid tillämpning av vad i 26 (25) och 36 (35) §§ i kommitté-förslaget är stadgat därom, att vid sammanläggning av arvslott eller gåva med tidigare inom loppet av de två senaste åren erhållna gåvor avdrag må ske för skatt, som redan erlagts för sistnämnda gåvor, kan inträffa att den redan erlagda skatten uppgår till så högt belopp, att den förhandenvarande gåvan eller arvslotten skulle bliva fri från skatt. Följande exempel visar, att detta kan äga rum. A giver sin son B i gåva i början av år 1913 10,000 kronor, år 1914 åter 10,000 kronor och i slutet av år 1915 2,000 kronor. B får betala i gåvoskatt år 1913 160 kronor och år 1914, då skatten beräknas å 20,000 kronor efter avdrag av redan guldna 160 kronor, 280 kronor. År 1915, då skatten beräknas å 12,000 kronor, skulle skatten bliva 216 kronor efter avdrag av den del av tidigare erlagd skatt, 440 kronor, som proportionsvis belöper å gåvan år 1914; då emellertid sistnämnda skatteandel uppgår till 220 kronor, skulle ingen skatt återstå att uttaga för gåvan år 1915. Då en sådan konsekvens av paragrafens bestämmelser icke torde vara åsyftad och icke heller synes mig önskvärd eller ens lämplig, har jag sökt förekomma densamma genom för ändamålet avpassade tillägg till ifrågavarande paragrafer.

Om anstånd med skattens erläggande.

Såsom jag redan anfört har kommitterades förslag i fråga om anstånd med skattens erläggande lett till lagstiftning i ämnet i enlighet med vad Kungl. Maj:t i proposition den 7 april 1911 föreslagit Riksdagen att besluta. De av Riksdagen i avseende härå antagna bestämmelserna återfinnas i förordningen den 22 juni 1911 angående anstånd i vissa fall med erläggande av stämpelavgift för arvfallen egendom. Då

nu vid antagande av det förslag till förordning om arvsskatt och skatt för gåva, varom här är fråga, anståndsförfarandet bör erhålla något vidare omfattning än som under nu gällande lagstiftning är behövligt, och bestämmelserna därom lämpligen böra inrymmas i förordningen om arvsskatt och skatt för gåva har jag låtit nämnda bestämmelser underkastats redaktionell bearbetning i nämnda syften. Genom förslagets antagande upphäves förstnämnda förordning den 7 april 1911.

Om eftergift av skatt.

Kommitterade.

I anslutning till sitt förslag om anstånd med erläggande av skatt hava kommitterade framlagt förslag till eftergift i vissa fall av skatt. I denna fråga anföra kommitterade.

Väsentligen enahanda skäl, som föranlett den moderna arvsskattelagstiftningen att upptaga bestämmelsen om anstånd under givna förutsättningar med skattens utgörande, hava i åtskilliga länder givit anledning att i vissa fall helt eller delvis eftergiva skatten.

Efter att hava lämnat en redogörelse för vissa främmande länders lagstiftning i denna del fortsätta kommitterade:

»Vid avvägandet av skattesatserna för egendom, som tillfaller någon genom arv eller testamente, torde man, teoretiskt sett, hava byggt på den förutsättningen, att vederbörande arvinge eller testamentstagare under någon längre tid får innehava egendomen och draga nytta av densamma. För ett sådant antagande talar bland annat den omständigheten, att i de flesta länders skattelagstiftning särskilda bestämmelser ansetts behövliga för åstadkommande av lägre värdesättning å egendom, som enligt sannolikhetsberäkning kommer att innehavas under en begränsad kortare tid. Givet är ock, att en förmögenhet icke kan, utan att så småningom helt förtäras, bära en alltför ofta återkommande beskattning av den avsevärda storlek, som arvsskatten åtminstone i vissa fall utgör. Att på grund av två eller flere tätt på varandra följande dödsfall uttaga dubbel eller än större arvsskatt i ett sammanhang är onekligen något för tanken motbjudande. I sådana fall kan man näppeligen grunda statens rätt till skatt på den skattskyldiges förmåga att bära skatten, då han i själva verket ju icke fått njuta någon egentlig fördel av den honom tillfallna egendomen, utan endast förmedlat egendomens övergång till sin närmaste efterträdare i arvsrätten. Starka skäl synas fördenskull tala för att staten i vissa fall fullständigt och i vissa andra fall åtminstone till någon del eftergiver sitt anspråk på skatt. Även i fråga om skatt för gåva torde eftergift böra ifrågakomma. Med anledning av de sålunda angivna synpunkterna hava kommitterade

avfattat ett förslag till bestämmelser om eftergift i vissa fall av skatt för arv eller gåva.»

Vidare anföra kommitterade:

»De föreslagna bestämmelserna om eftergift avse i främsta rummet att reglera de fall, då en arvinge, testaments- eller gåvotagare avlider så tidigt efter det skattepliktiga förvärvet, att han ännu icke hunnit tillgodogöra sig någon nämnvärd avkastning av den erhållna egendomen eller i övrigt bereda sig avsevärt gagn av densamma. Sådant fall torde i regeln kunna antagas föreligga, därest döden träffar honom, innan skyldighet att betala skatten inträtt, således innan laga tid för bouppteckningens inregistrering, för deklarations avlämnande o. s. v. gått till ända. Det kunde därför synas lämpligt, att rätten till eftergift gjordes beroende därav, att den skattskyldige avlidit före utgången av berörda tid. Men tidpunkterna för betalningsskyldighetens fullgörande växla i olika fall och äro exempelvis olika beträffande kvarlåtenskap på landsbygden och i städerna, beträffande förvärv, varom deklaration skall avgivas o. s. v., och ett stadgande, enligt vilket rätten till eftergift bleve sålunda bestämd, skulle följaktligen verka tämligen ojämnt i särskilda fall. Med hänsyn härtill hava kommitterade gjort ifrågavarande rätt beroende därav, att dödsfallet inträffat inom en bestämd tidsrymd, från förvärvet räknat, och vid fastställandet av denna tidsrymd låtit de i allmänhet gällande bestämmelserna om tiden för betalningsskyldighetens fullgörande vara vägledande. Sålunda har i 46 § 1 mom. tidsrymden i regeln bestämts till sex månader från arvfallet eller annat förvärv, som grundar skattskyldighet.

Denna tidsbestämning kan emellertid icke anses tillräckligt rymlig i de fall, som behandlas i 46 § 2 mom. I dessa fall består den tillgång, som träffas av skatten och kan tagas i anspråk för skattens gäldande, allenast av den begränsade rätt till viss egendom, som tillkommer en fideikommissarie, nyttjanderättsinnehavare eller avkomsttagare. Staten synes icke kunna göra anspråk på att av sådan egendom uttaga skatt till högre belopp än som motsvarar behållen avkastning under den skattskyldiges besittningstid. Avlider sålunda den skattskyldige, innan hans åtnjutna inkomst av egendomen kan antagas hava uppgått till så stort belopp, som erfordras för att täcka skatten och andra med egendomens övertagande nödvändigt förbundna utgifter, synes han böra befrias från skyldighet att gälda skatt, som icke kunnat betalas med de uppburna inkomsterna, och bestämmelserna om eftergift av skatt för sådana fall hava i enlighet med denna, av kommitterade gillade uppfattning avfattats på sätt i förslaget angives.»

Detta kommitterades uttalande är emellertid icke enhälligt. En reservant i kommittén har ansett, att rätten till eftergift i det fall, som avses i 46 § 2 mom., motsvarande 48 § 2 mom. i finansdepartementets förslag, skulle göras beroende av den omständigheten, att skatten fortfarande vore ogulden och till betalning icke förfallen.

Statskontoret. Statskontoret, som anfört, att enligt dess mening införandet av anståndsinstitutet måste medföra behov av bestämmelser om eftergift under vissa förutsättningar av obetald eller i förtid inbetald skatt och att å dess sida ingen erinran vore att göra mot de förutsättningar, under vilka enligt förslaget eftergift skulle vara medgiven, förklarar sig därvid hava särskilt letts av den föreställningen, att den av reservanten förordade lydelsen av 46 § 2 mom. kunde anses i någon mån inbjuda skattskyldig att begära anstånd och det längsta möjliga sådant även i fall, där sådant eljest icke skulle blivit ifrågasatt. För statskontoret, som ansåge önskvärt, att skattebeloppen bleve snarast möjligt i kronans kassa inlevererade och att anståndsinstitutet endast mera undantagsvis måtte komma till användning, hade det därför legat närmast till hands att biträda den lydelse av momentet, som bäst överensstämde med nämnda önskan.

Departementschefen. För egen del finner jag den omständigheten, att en skattskyldig tidigare än han behövt erlagt honom påförd skatt, icke rättvisligen böra medföra den verkan, att han på grund härav går i mistning av en förmån, som stått honom öppen, därest han begagnat sig av rätten att något uppskjuta skatteinbetalningen. Jag har därför icke kunnat ansluta mig till den mening, som reservanten förordat, helst den av reservanten förordade lydelsen av ifrågavarande moment helt säkert skulle medföra den av statskontoret påpekade, för statskassan icke önskliga konsekvensen, att anståndsinstitutet komme till användning i flera fall, än eljest behövde ifrågakomma, utan har jag funnit goda skäl föreligga att godkänna kommitterades förslag i förevarande del.

I fråga om de föreslagna bestämmelserna om restitution, om tillsyn å skattens utgörande och om ansvar vid överträdelse av förordningens föreskrifter har jag likaledes i huvudsak godkänt vad kommitterades förslag innehåller. Jag har därvid icke funnit anledning att, på sätt statskontoret vid 53 (51) § ifrågasatt, stadga, att hos Kungl. Maj:ts befallningshavande skulle i stället för särskild förteckning över inkomna deklarationer föras särskilt protokoll. Däremot har jag, i

anslutning till vad jag förut yttrat i fråga om nödvändigheten att i viss mån skydda deklarationerna mot offentliggörande, ansett lämpligt att i förordningen införa bestämmelser om, i vilken omfattning redogörelse för deklarations innehåll må lämnas i förteckningen.

Då de bestämmelser, som röra arvsskatt och skatt för gåva, överflyttas från stämpelförordningen till en särskild förordning, påkallas härav en omarbetning av förstnämnda förordning. Det förslag till sådan omarbetning, som uppgjorts av förenämnda kommitterade, har ävenledes varit föremål för behörig granskning och skall jag för Eders Kungl. Maj:t särskilt lämna redogörelse, för vad därvid förekommit.

Föredragande departementschefen uppläste härefter förslaget till förordning om arvsskatt och skatt för gåva samt hemställde, att detsamma måtte i nådig proposition framläggas till Riksdagen.

I denna hemställan instämde statsrådets övriga ledamöter.

Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten biföll vad statsrådet sålunda hemställt; och skulle nådig proposition till Riksdagen avlåtas av den lydelse bilagan litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Albert Tondén.